

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Podnikání a jeho hranice vymezené trestním právem

Petra Žáková

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Akademický rok 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Petra Žáková

obor Hospodářská a kulturní studia

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název tématu: **Podnikání a jeho hranice vymezené trestním právem**

Struktura diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Pojem podnikání a podnikatele v aktuální legislativě
4. Neoprávněné podnikání podle obchodního zákoníku
5. Kontrolní instituce na úseku podnikání
6. Veřejnoprávní ochrana proti deliktům v podnikání
7. Praktický příklad postupu proti deliktivnímu jednání v podnikání
8. Závěr
9. Seznam literatury
10. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 50 - 60 stran

Seznam odborné literatury:

Legislativa

zák.č. 513/1991 Sb.,obchodní zákoník

zák.č. 40/1964 Sb.,občanský zákoník (v aktuálním znění)

zák. 328/1991 Sb., o konkurzu o vyrovnání

zák- 182/2006 Sb. o úpadkovém řízení (insolvenční zákon)

zák.č.200/1990 Sb., o přestupcích

zák.č.140/1961 Sb., trestní zákon

zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR

zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

zák. 99/1963Sb., občanský soudní řád

zák.č.150/2002 Sb., soudní řád správní

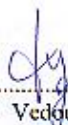
zák. 141/1961 Sb., trestní řád

Publikace:

Foltýn Leo, Podnikání a trestní právo, nakl. Economia, příloha čas. Ekonom č. 33/1996

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Eva Kadlecová**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2010

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 15.12.2008

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Podnikání a jeho hranice vymezené trestním právem" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. dubna 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení, konzultace a cenné rady, které mi během diplomové práce poskytovala. Zároveň bych chtěla poděkovat panu JUDr. Alexandru Sotolářovi z Městského soudu v Praze za poskytnutí potřebných podkladů pro praktickou část práce.

Podnikání a jeho hranice vymezené trestním právem

Business and its borders as defined by criminal law

Souhrn

Diplomová práce je věnována problematice podnikání a jeho hranicemi vymezené trestním právem. Teoretická část práce poskytuje přehled základních legislativních dokumentů vztahujících se k oblasti podnikání. Následně práce definuje pojem neoprávněné podnikání na základě příslušných legislativních dokumentů a vymezuje další trestné činy s ním související. V rámci třetí části práce je představen přehled hlavních kontrolních institucí, jejichž činností je dohlížet na zákonné podnikání. Na konci teoretické části práce jsou poté uvedeny existující možnosti veřejnoprávní ochrany proti deliktům v podnikání. Praktická část práce analyzuje konkrétní vybranou kauzu deliktního jednání v podnikání.

Summary

This thesis is dedicated to the business and its boundaries defined by criminal law. The theoretical part provides an overview of basic legislative documents pertaining to the business. Subsequently, the work defines the notion of unauthorized business by the relevant legislative documents and identifies other crimes associated with it. The third part presents an overview of the audit institutions whose business is to oversee the legal business. At the end of the theoretical part are then given the existing public protection against the possibility of offenses in the business. The practical part is the particular choice of tort affair in business.

Klíčová slova: podnikání, podnikatel, trestný čin, obchodní zákoník, živnostenský zákon, listina základních práv a svobod, trestní právo, neoprávněné podnikání, kontrolní instituce, zneužití informací a postavení v obchodním styku

Keywords: business, entrepreneur, offense, commercial code, licensing act, trade, charter of fundamental rights and freedoms, criminal law, unauthorized business, audit institutions, misuse of information and status of trade, fine

OBSAH

1. ÚVOD.....	5
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	6
2.1 Cíl práce	6
2.2 Metodika práce.....	6
3. POJEM PODNIKÁNÍ A PODNIKATELE V AKTUÁLNÍ LEGISLATIVĚ.....	7
3.1 Podnikání obecně	7
3.2 Legislativní vymezení podnikání	8
3.2.1 Podnikání podle obchodního zákoníku	8
3.2.2 Podnikání podle živnostenského zákona	18
3.2.3 Listina základních práv a svobod	30
4. NEOPRÁVNĚNÉ PODNIKÁNÍ PODLE OBCHODNÍHO ZÁKONÍKU.....	34
5. KONTROLNÍ INSTITUCE NA ÚSEKU PODNIKÁNÍ.....	41
5.1 Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ).....	42
5.2 Česká obchodní inspekce (ČOI).....	44
5.3 Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI)	46
5.4 Státní veterinární správa ČR (SVS ČR).....	47
5.5 Finanční úřady (FÚ).....	49
5.6 Živnostenské úřady (ŽÚ)	50
5.7 Policie ČR	53
5.8 Česká celní správa (CCS).....	54
6. VEŘEJNOPRÁVNÍ OCHRANA PROTI DELIKTŮM V PODNIKÁNÍ.....	55
7. PRAKTICKÁ ČÁST	63
7.1 Úvod.....	63

7.2 Důvody šetření	63
7.3 Skutková zjištění	64
7.4 Právní hodnocení.....	65
7.5 Závěrečné stanovisko	67
7.6 Osobní právní názor	69
8. ZÁVĚR	71
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	72
10. PŘÍLOHY.....	75

1. Úvod

V období totalitního režimu existovalo v Československé republice mnoho aspektů, které občanům znemožňovaly svobodně žít. Vedle aspektů jako bylo zavedení cenzury, uzavření hranic, zákazu svobodného projevu slova a jiných, platil rovněž zákaz svobodného podnikání. Po listopadu 1989 v období tzv. sametové revoluce se otevřely hranice a došlo k výraznému rozvoji podnikání na území České republiky, které však bylo často spojeno s narůstajícími trestnými činy. Tyto trestné činy byly páčány jednak z důvodu, že zde chyběla příslušná legislativa vzhledem k novému uspořádání společnosti, a zároveň také proto, že začalo docházet k velkému přílivu cizinců především ze zemí bývalého Sovětského svazu, kteří se výraznou mírou podíleli na páčání trestných činů. V současné době patří trestné činy spojené s podnikáním mezi závažný celospolečenský problém, kterým je nutné se zabývat, neboť tyto trestné činy nejen, že značně komplikují život obyčejným lidem, ale rovněž se stávají výrazným handicapem pro seriózní podnikání.

Majetková a hospodářská trestní činnost spojená s podnikáním zásadně ovlivňuje kvalitu života obyvatelstva dané společnosti a má rovněž negativní vliv na základní příjmy státu (daně, cla a poplatky), jejichž ohrožení znemožňuje dlouhodobé a kvalitní fungování státního mechanismu. Podnikání a trestné činy s nimi spojené jsou veřejností velmi diskutovaným tématem, které se často vyskytuje ve sdělovacích prostředcích. Je tomu tak z důvodu závažnosti podnikatelských trestných činů, které i když na první pohled nejsou tak nebezpečné, jako např. násilné trestné činy, způsobují negativní ekonomické dopady v podobě velkých materiálních škod. Z tohoto důvodu je důležité se touto problematikou zabývat a snažit se hledat způsoby, jak ji eliminovat.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je Podnikání a jeho hranice vymezené trestním právem.

Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat základní legislativní dokumenty vztahující se k oblasti podnikání.
2. Definovat pojem neoprávněné podnikání a vymezit trestní činy s ním související.
3. Charakterizovat nejvýznamnější kontrolní instituce na úseku podnikání.
4. Popsat existující možnosti veřejnoprávní ochrany proti deliktům v podnikání.
5. Analyzovat konkrétní vybranou kauzu deliktního jednání v podnikání.

2.2 Metodika práce

Diplomová práce je postavena jako případová studie. Ke sběru dat byly použity základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Osobní rozhovory byly použity jako doplňující instrument.

Při zpracování diplomové práce bylo čerpáno zejména z právních předpisů upravujících podnikání: obchodní zákoník, živnostenský zákon, listina základních práv a svobod, trestný zákon v platném znění. Teoretická poznatky byly čerpány ze sekundárních zdrojů, příslušných právních předpisů a informací z webových stránek. Důležitým zdrojem pro praktickou část práce byly podklady získané Městským soudem v Praze.

3. Pojem podnikání a podnikatele v aktuální legislativě

3.1 Podnikání obecně

Lidský život je od nepaměti spojen s obchodováním. Již v dávné minulosti se lidé zabývali problematikou obchodu. Původ má zřejmě již v pravěku, kdy pravěký člověk vypěstoval nebo ulovil více, než byl schopen spotřebovat a začal tak obchodovat. Zpočátku neexistoval měnový systém, proto lidé směňovali zboží za zboží a docházelo tak k tzv. barterovým obchodům. Se vznikem peněz později došlo k rozvoji obchodu, který se rozdělil na dvě činnosti - na prodej a koupi, kdy snahou výrobce bylo zboží nebo službu prodat a získat za ně finanční prostředky. V dnešní době se podnikáním rozumí činnost, při které podnikatel usiluje o realizaci výkonů nebo služeb s cílem uspokojit potřeby zákazníků.

V současné době nabývá podnikání stále většího významu. Rozhodnutí o založení firmy a začátku podnikání mohou vycházet z mnoha důvodů, počínaje snahou o seberealizaci, tj. možností realizovat se v tom, v čem je člověk dobrý a co ho baví, přes uspokojování určité potřeby, až po možnost být samostatný, nezávislý a časově flexibilní. Osoby se často pouští do podnikání proto, aby dosáhly maximalizace zisku. Zisk je tedy většinou hlavním cílem firmy a jako takový představuje hlavní podnět podnikání. Není se čemu divit, neboť díky zisku může podnik fungovat a dále se rozvíjet. Dosahování zisku je ovšem ovlivněno mírou uspokojování potřeb zákazníků, což znamená, že poskytovaný produkt musí nalézt místo na trhu pro zákazníky, kteří produkt požadují a jsou ochotni za něj zaplatit adekvátní cenu. Realizace zisku je většinou hlavním avšak ne vždy jediným cílem, na který se podnik orientuje. Firma se zaměřuje také na sledování různých dalších cílů jako je například maximalizace obrátu, zvýšení podílu na trhu, udržení se na trhu, rozšiřování svých podnikatelských aktivit do dalších oblastí, zdokonalování stávajících výrobků a vývoj nových výrobků, dobré jméno firmy, ochrana životního prostředí apod.¹

¹ Srpová, J., Řehoř, V., *Základy podnikání*, s. 14

3.2 Legislativní vymezení podnikání

Každá podnikatelská činnost musí být právně ošetřena, aby nedocházelo k nezákonnému podnikání. V České republice existuje několik desítek základních právních norem, které vytváří právní prostředí pro zdejší podnikání. Právní norma je chápána jako obecně závazné pravidlo chování, podle kterého se řídí vztahy ve společnosti. Tyto právní normy vymezují, kdo a jakou formou může podnikat, na základě čeho může podnikat apod. Jelikož existuje v České republice mnoho právních norem souvisejících s podnikáním, budou zmíněny jen ty nejdůležitější. První důležitou právní normou, která upravuje oblast podnikání je obchodní zákoník. V rámci něj budou vymezeny nejdůležitější pojmy související s oblastí podnikání.

3.2.1 Podnikání podle obchodního zákoníku

Obchodní zákoník vznikl v roce 1991, kdy nahradil vzhledem ke změně společenských poměrů, již nefunkční hospodářský zákoník z roku 1964. Hospodářský zákoník byl veřejnoprávní součástí systému soukromého práva, jehož základem je i občanský zákoník. Občanský zákoník tvoří základ soukromoprávní úpravy společenských vztahů. Ve vztahu k němu představuje obchodní zákoník zvláštní zákon, který upravuje ty otázky, které jsou pro oblast podnikání více či méně specifické. Obchodní zákoník - konkrétně zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů představuje základní právní normu pro oblast obchodu a podnikání, která řeší otázky vyskytující se při podnikání nebo v souvislosti s ním. Úkolem tohoto zákoníku je regulovat a ošetřovat obchodní a podnikatelské vztahy.²

² Koblíha, I., a kol. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem*, s. 14

§ 1

Rozsah působnosti

(1) Tento zákon upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy, jakož i některé jiné vztahy s podnikáním související, a zpracovává příslušné předpisy Evropského společenství.

(2) Právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad na kterých spočívá tento zákon.³

První odstavec § 1 vymezuje vlastní předmět obchodního zákoníku, který je charakterizován třemi okruhy otázek: postavením podnikatelů, obchodními závazkovými vztahy a některými jinými vztahy s podnikáním souvisejícími. Do okruhu postavení podnikatelů patří zejména vymezení pojmů podnikání a podnikatele, podniku, obchodního majetku, obchodního jmění, úpravy obchodní firmy včetně její ochrany a jednání podnikatele. Tento okruh se také zabývá obecnými otázkami souvisejícími s obchodními společnostmi a družstvy jako je založení, vznik, vnitřní organizace, řízení obchodních společností a družstev, jejich zrušení a zánik. Do druhého okruhu patří vymezení obchodních závazkových vztahů, které je obsaženo v § 261 a 262, podle nichž se obchodním zákoníkem neřídí všechny závazkové vztahy, do nichž podnikatelé vstupují, ale řídí se jím za určitých podmínek také závazkové vztahy, které nevznikají mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Třetí okruh „některé jiné vztahy s podnikáním související“ zpravidla zahrnují úpravu nekalé soutěže, účetnictví podnikatelů a obchodní rejstřík, i když zde může být sporné, které otázky do něho zahrnout. Jde totiž do značné míry o otázky, které mají vliv na postavení podnikatele, a proto nelze zcela vyloučit ani jejich začlenění do prvního okruhu. V každém případě lze za předmět úpravy obchodního zákoníku považovat jen ty otázky, jejichž úprava je v obchodním zákoníku výslovně obsažena.⁴

³ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 1,2

⁴ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 2,3

Odstavec druhý § 1 stanovuje, že právní vztahy uvedené v předchozím odstavci se řídí ustanoveními tohoto zákona. Pokud nelze řešit právní případy podle těchto ustanovení, řeší se podle občanského zákoníku. Nelze-li na tyto právní případy aplikovat ani občanský zákoník, řeší se podle obchodních zvyklostí, což jsou nepsaná, ale fakticky dodržovaná pravidla, která nejsou zakotvena v právním předpisu. Pokud neexistují ani takové obchodní zvyklosti, a nelze aplikovat ani občanský zákoník, lze využít zásady, na kterých tento zákon spočívá.⁵

§ 2

Podnikání

- (1) Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.
- (2) Podnikatelem podle tohoto zákona je:
 - a. osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
 - b. osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
 - c. osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
 - d. fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.
- (3) Místem podnikání fyzické osoby je adresa zapsaná jako její místo podnikání v obchodním rejstříku nebo v jiné zákonem upravené evidenci. Podnikatel je povinen zapisovat do obchodního rejstříku své skutečné místo podnikání. Sídlem organizační složky podniku (§ 7) se rozumí adresa jejího umístění.⁶

První odstavec § 2 vymezuje základní pojem obchodního zákoníku a tím je pojem podnikání. Z výše uvedeného prvního odstavce vyplývá, že aby mohla být určitá činnost považována za podnikání, musí být tato činnost prováděna podnikatelem a musí se jednat o činnost, která je prováděna oprávněně. Současně musí být splněno všech pět uvedených podmínek podnikání: soustavnost, samostatnost, provádění vlastním jménem, na vlastní

⁵ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 4

⁶ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 6

odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Pokud některý z uvedených znaků chybí, nejedná se o podnikání.⁷

- **Soustavnost** jako znak podnikání znamená, že podnikatel vykonává určitou činnost soustavně, nikoliv příležitostně. Tato činnost tedy nesouvisí pouze s příležitostně vykonávanou činností, ale rozumí se jí určitá pravidelnost či opakovanost.
- **Samostatnost** znamená, že osoba provozující určitou podnikatelskou činnost si sama rozhoduje podle vlastní úvahy o době a místě vykonávání činnosti a o organizaci práce, přičemž vztah mezi provozovatelem činnosti není podřízený tomu, v jehož prospěch ji vykonává. Tento znak podnikání se výrazně liší od pracovního poměru. Podnikatel totiž tím, že provádí činnost samostatně, není nikomu podřízen a za své jednání je plně odpovědný.
- **Vlastním jménem** vyžaduje, aby osoba vykonávající činnost nejednala jménem a na odpovědnost někoho jiného. Podnikatel podnikající vlastním jménem provozuje podnikatelskou činnost pod svou obchodní firmou, pod níž je registrován, čímž mu vznikají určitá práva a povinnosti s podnikáním související. Neznamená to však, že podnikatel musí jednat vždy sám. V některých případech se totiž může nechat zastoupit. Pak jedná jeho jménem zástupce, který musí mít při provádění činnosti plnou moc.
- **Na vlastní odpovědnost** znamená, že podnikatel odpovídá za závazky v souvislosti s jeho podnikatelskou činností celým svým majetkem, přičemž tento majetek je oddělen od majetkových práv společnosti.
- **Dosažení zisku** je posledním znakem, který musí být splněn, aby se jednalo o podnikání. Rozhodující ovšem není samotný účel, pro který je činnost vykonávána, ale její výsledek. Podmínka ziskovosti prováděné činnosti neznamená, že zisku musí být skutečně dosaženo. O podnikání se totiž jedná i v případě, že zisk nakonec nebyl

⁷ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 6

dosažen. Dosahování zisku však musí být alespoň záměrem a motivem podnikatele. Obchodní zákoník přitom nestanoví, že by zisk musel mít peněžní formu.⁸

Druhý odstavec § 2 v návaznosti na pojem podnikání definuje, kdo je podle obchodního zákoníku podnikatelem. Podnikatelem jsou podle obchodního zákoníku tyto čtyři skupiny osob:

- **Osoba zapsaná v obchodním rejstříku** - nerozhoduje přitom, zda jsou do něj osoby zapsány povinně nebo dobrovolně. Povinně se zapisují do obchodního rejstříku všechny obchodní společnosti, družstva a jiné právnické osoby, jimž to stanoví zákon. Dále se zde zapisují všechny zahraniční osoby – fyzické i právnické (vyjma zahraničních fyzických osob s bydlištěm ve státech EU a Evropského hospodářského prostoru). Fyzické osoby se zapisují do obchodního rejstříku buď dobrovolně (na vlastní žádost) nebo povinně za podmínek stanovených v § 3 odst. 3 tohoto zákona. Pokud jde o fyzickou osobu, ta může být na žádost zapsána do obchodního rejstříku jen za podmínky, že oprávněně podniká. Zákon nevyžaduje, aby osoba zapsaná do obchodního rejstříku podnikala nebo byla alespoň oprávněna podnikat. Povahu podnikatele proto bude mít akciová společnost, společnost s ručením omezeným nebo družstvo, i když budou založeny za jiným účelem než podnikání. Povahu podnikatele má i jiná právnická osoba, která není založena k podnikání, jestliže se podle zvláštního zákona zapisuje do obchodního rejstříku.
- **Osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění** – osoby se do obchodního rejstříku nezapisují, pokud podnikají na základě živnostenského oprávnění, a to bez ohledu na to, zda provozují živnost ohlašovací nebo koncesovanou.
- **Osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů** – osoby se nezapisují do obchodního rejstříku, pokud podnikají v režimu jiném, než je živnostenské podnikání. Tyto skupiny tvoří advokáti, daňoví poradci, notáři, lékaři, tlumočníci apod., kteří se sdružují v profesních komorách.

⁸ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 6,7

- **Osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu** - do poslední skupiny podnikatelů patří podle současné novely obchodního zákoníku nejen fyzické, ale i právnické osoby provozující zemědělskou výrobu, které jsou zapsány do evidence podle zvláštního předpisu. Tato výroba však nezahrnuje pouze zemědělskou výrobu, ale i hospodaření v lesích a na vodních plochách.⁹

Poslední třetí odstavec § 2 vymezuje místo podnikání fyzických osob jako adresy zapsané jako její místo podnikání v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem stanovené evidenci (např. v živnostenském rejstříku) a obecně ukládá povinnost pro podnikatele zapisovat do obchodního rejstříku skutečné místo podnikání. Skutečným místem podnikání se přitom rozumí adresa místa, k jehož užívání má fyzická osoba právní titul a kde pravidelně vstupuje do právních vztahů se svými zákazníky. Sídlo je v občanském zákoníku upraveno pouze ve vztahu k právnickým osobám a je určeno adresou, kde právnická osoba skutečně sídlí.¹⁰

§ 5

Podnik a obchodní jmění

(1) Podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.

(2) Podnik je věc hromadná. Na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu. Tím není dotčena působnost zvláštních právních předpisů vztahujících se k nemovitým věcem, předmětům průmyslového a jiného duševního vlastnictví, motorovým vozidlům apod., pokud jsou součástí podniku.¹¹

⁹ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 7

¹⁰ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 9

¹¹ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 12,13

Základní charakteristikou podniku je, že se jedná o organizovaný celek, který je vytvořen za účelem dosahování zisku. Jednotlivé složky podniku buď slouží podnikání, nebo alespoň k své povaze mají tomuto účelu sloužit. Dalším znakem podniku je to, že jeho jednotlivé složky patří podnikateli. Tento vztah podnikatele může vyplývat především z vlastnického práva, popřípadě u státního podniku z oprávnění s majetkem státu hospodařit. U ostatních složek musí být podnikatel osobou přímo oprávněnou. Hmotnou složku podniku představují budovy, stroje, materiál a jiné věci. Osobní složka záleží především v úrovni podnikatele, řídicích pracovníků a ve struktuře, kvalifikaci a zkušenostech zaměstnanců, jakož i jiných osob podílejících se na podnikání. Nehmotná složka je pak tvořena právy a jinými majetkovými hodnotami (pohledávky, obchodní firma, obchodní tajemství, klientela, ochranná známka...).¹²

§ 6

Obchodní majetek a obchodní jmění

(1) Obchodním majetkem podnikatele, který je fyzickou osobou, se pro účely, tohoto zákona rozumí majetek (věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné jiné hodnoty), které patří podnikateli a slouží nebo je určen k jeho podnikání. Obchodním majetkem podnikatele, který je právnickou osobou, se rozumí veškerý jeho majetek.

(2) Pro účely tohoto zákona se soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli, který je fyzickou osobou, v souvislosti s podnikáním označuje jako obchodní jmění (dále jen „jmění“). Jměním podnikatele, který je právnickou osobou, je soubor jeho veškerého majetku a závazků.

(3) Čistým obchodním majetkem je obchodní majetek po odečtení závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním, je-li fyzickou osobou, nebo veškerých závazků, je-li právnickou osobou.

(4) Vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele a v rozvaze se vykazuje na straně pasiv.¹³

¹² Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník komentářem*, s. 13

¹³ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 14

Z prvního odstavce § 6 vyplývá, že majetek je vymezen jako souhrn aktiv (majetkových hodnot), která patří podnikateli. Nezáleží přitom na tom, zda jsou hodnoty vedeny v účetnictví. Za majetkové hodnoty patřící podnikateli je třeba považovat především věci, k nimž má podnikatel vlastnické právo. Jsou to jak věci nemovité, tak i movité. Další majetkovou hodnotou patřící podnikateli jsou pohledávky, což jsou práva na plnění ze závazkového právního vztahu, pokud je podnikatel věřitelem, a to včetně práv na plnění, která jsou důsledkem porušení povinnosti jinou osobou. Do obchodního majetku náleží i jiná práva a jiné penězi ocenitelné hodnoty, jako například právo na ochranu obchodního tajemství, na ochranu obchodní firmy, práva z průmyslového vlastnictví, dlouhodobé výhodné obchodní vztahy aj. V těchto posledních případech může být problémem jejich ocenitelnost penězi, která je podmínkou zahrnutí do obchodního majetku. Obchodní majetek podnikatele dále rozlišuje mezi obchodním majetkem právnické osoby a obchodním majetkem fyzické osoby. U právnické osoby se jím rozumí veškerý její majetek, bez ohledu na to, zda slouží nebo je určen k jejímu podnikání či nikoli. Oproti původní úpravě má tato změna ten důvod, že u právnických osob je zpravidla obtížně a často i nemožné rozlišit, zda určitý majetek souží podnikání či jinému účelu. U podnikatele, který je fyzickou osobou, zůstalo vymezení obchodního majetku nezměněno. U obchodního majetku fyzických osob je možné odlišit majetek, který slouží podnikání a majetek, který slouží osobním potřebám fyzické osoby. Do obchodního majetku fyzických osob je proto zahrnut pouze ten majetek, který podnikateli patří a který slouží nebo je určen k jeho podnikání. Je proto třeba u těchto osob rozlišovat majetek obchodní a neobchodní.

Druhý odstavec § 6 vymezuje obchodní jmění. U právnické osoby představuje obchodní jmění soubor veškerého majetku a závazků. U fyzické osoby pak zahrnuje soubor jejího obchodního majetku a závazků, které vznikly v souvislosti s podnikáním.

Třetí odstavec § 6 uvádí pojem „čistý obchodní majetek“, který používá současná právní úprava místo dřívějšího pojmu „čisté obchodní jmění“. Vyjadřuje rozdíl mezi obchodním majetkem podnikatele a závazky, které se u něho zahrnují do obchodního jmění, tedy veškerých závazků u právnické osoby a závazků vzniklých v souvislosti s jejím podnikáním u fyzické osoby.

Poslední čtvrtý odstavec definuje pojem „vlastní kapitál“, který představuje rozdíl mezi kapitálem podnikatele a cizím kapitálem a tvoří vlastní zdroje financování jeho obchodního majetku.¹⁴

§ 8

Obchodní firma

(1) Obchodní firma (dále jen „firma“) je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou.

(2) Na podnikatele nezapsaného v obchodním rejstříku se nevztahují ustanovení o firmě: právní úkony je povinen činit, je-li fyzickou osobou, pod svým jménem a příjmením, a je-li právnickou osobou, pod svým názvem. U svého jména a příjmení nebo názvu může podnikatel nezapsaný v obchodním rejstříku užívat při podnikání odlišující dodatek nebo další označení za předpokladu, že nepůsobí klamavě a jeho užívání je v souladu s právními předpisy i dobrými mravy soutěže: takový dodatek nebo označení není firmou a je chráněn právem proti nekalé soutěži.¹⁵

§ 8 prvního odstavce obchodního zákoníku vymezuje pojem „obchodní firma“, který je platný od 1.1. 2001, kdy novela obchodního zákoníku nahradila pojem „obchodní jméno“ právě pojmem „obchodní firma“. Pojem „firma“ je však užší než dosavadní pojem „obchodní jméno“, neboť firma je vázána na zápis podnikatele právnické a fyzické osoby do obchodního rejstříku.

Druhý odstavec § 8 vymezuje, že pokud podnikatel, který je právnickou osobou není zapsaný v obchodním rejstříku, je povinen činit právní úkony pod svým názvem. Podnikatel, který je fyzickou osobou a není zapsaný v obchodním rejstříku, pak provádí právní úkony pod svým jménem a příjmením. V souvislosti s tím novela obchodního zákoníku výslovně uvádí, že podnikatelé fyzické a právnické osoby nezapsané v obchodním rejstříku mohou u svého jména a příjmení nebo názvu užívat odlišující dodatek nebo další označení, ovšem za předpokladu, že nepůsobí klamavě a jejich užívání je v souladu s právními předpisy a dobrými mravy soutěže. V souvislosti s firmou

¹⁴ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 15

¹⁵ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 19

podnikatelů fyzických osob je však třeba upozornit, že fyzické osoby jsou povinni se zapsat do obchodního rejstříku za podmínek uvedených v ustanovení § 34 odst. 2. Tito podnikatelé pak tedy budou podnikat od svého zápisu do obchodního rejstříku pod svou firmou, nikoli pod svým jménem a příjmením.¹⁶

§ 13

Oprávnění podnikatele

- (1) Je-li podnikatelem fyzická osoba, jedná osobně, nebo za ni jedná zástupce. Právnícká osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce.
- (2) Ustanovení tohoto zákona o jednotlivých obchodních společnostech a družstvu určují statutární orgán, jehož jednání je jednáním podnikatele.
- (3) Vedoucí organizační složky podniku (§ 7 odst. 1 a 2), který je zapsán do obchodního rejstříku, je zmocněn za podnikatele činit veškeré právní úkony týkající se této složky.
- (4) Je-li podnikatelem právnícká osoba, je vázána vůči třetím osobám jednáním uskutečněným jejím statutárním orgánem nebo likvidátorem, i když překročil rozsah jejího předmětu podnikání, ledaže jde o jednání, které překračuje působnost, kterou tomuto orgánu svěřuje nebo dovoluje svěřit zákon.
- (5) Omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu právnícké osoby vyplývající ze stanov, společenské smlouvy či jiného obdobného dokumentu nebo z rozhodnutí orgánů právnícké osoby není možno uplatňovat vůči třetím osobám, i když byla zveřejněna.¹⁷

Z prvního odstavce § 13 vyplývá, že podnikatel jako fyzická osoba jedná osobně nebo se může v určitých případech nechat zastoupit a pak za ni jedná zástupce podnikatele. Jednáním podnikatele se přitom rozumí právní jednání, které záleží v projevení vytvořené vůle (přijatému rozhodnutí) vůči třetí osobě s cílem způsobit vznik, změnu nebo zánik práv a povinností, které právní předpisy s takovým projevem vůle spojují. Právnícká osoba pak jedná buď statutárním orgánem, nebo se může nechat zastoupit a pak za ni jedná zástupce podnikatele.

¹⁶ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 19

¹⁷ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 33

Druhý odstavec § 13 uvádí, že statutárním orgánem v družstvu je předseda družstva, pokud nemá družstvo více než 50 členů. U družstva, které má členů více než 50 je statutárním orgánem představenstvo. Z dalšího odstavce § 13 je patrné, že vedoucí organizační složky je oprávněn činit veškeré právní úkony, jež se dotýkají této složky. Ze čtvrtého odstavce vyplývá, že za právnickou osobu vždy jedná statutární orgán, případně likvidátor, pokud byla společnost zrušena a následně probíhá likvidace. Pátý odstavec uvádí, že případné omezení oprávnění statutárního orgánu, jež vyplývá ze společenské smlouvy nebo stanov, nemá účinky vůči třetím osobám.

3.2.2 Podnikání podle živnostenského zákona

Další velmi důležitou právní normou, která ovlivňuje podnikatelské aktivity většiny firem i samostatnou výdělečnou činnost fyzických osob je živnostenský zákon. Konkrétně se jím zabývá zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, který představuje obecný veřejnoprávní předpis upravující základní podmínky podnikání fyzických a právnických osob. Tento zákon upravuje nejen podnikání v oblasti výroby, obchodu a poskytování služeb, ale i samostatnou výdělečnou činnost fyzických osob v těchto oblastech. Výjimku tvoří pouze činnosti, které jsou z režimu živnostenského zákona vyloučeny a jejichž provozování je ve většině případů upraveno zvláštními právními předpisy. Živnostenský zákon upravuje kromě podmínek živnostenského podnikání také kontrolu nad jejich dodržováním. Živnostenskou kontrolu pak provádí příslušné živnostenské úřady, které ukládají pokuty za porušení povinností podle živnostenského zákona.¹⁸ V rámci Živnostenského zákona budou následně vymezeny nejdůležitější pojmy související s živnostenským podnikáním.

¹⁸ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 - 2011*, s. 7

§ 2

Živnost

"Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem."¹⁹

Výše uvedený § 2 vymezuje základní pojem živnostenského zákona a tím je pojem živnost. Vyplývá z něj, že aby mohla být určitá činnost považována za podnikání, musí být tato činnost prováděna podnikatelem a musí se jednat o činnost, která je prováděna oprávněně. Provozovat lze přitom jakoukoliv činnost, která má charakter živnosti, avšak pouze na základě získaného živnostenského oprávnění. Současně musí být splněno, stejně jako tomu bylo u podnikání podle Obchodního zákoníku všech pět uvedených podmínek podnikání: soustavnost, samostatnost, provádění vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Pokud některý z uvedených znaků chybí, nejedná se o podnikání.²⁰

- **Soustavnost** jako znak podnikání znamená, že podnikatel vykonává určitou činnost soustavně, nikoliv příležitostně. Tato činnost tedy nesouvisí pouze s příležitostně vykonávanou činností, ale rozumí se jí určitá pravidelnost či opakovanost.
- **Samostatnost** znamená, že osoba provozující živnostenskou činnost má živnostenské oprávnění. Jedná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost a sama o své činnosti rozhoduje a současně práci organizuje a zajišťuje v ekonomickém i právním smyslu. Znak samostatnosti však není jistě splněn, pokud osoba - živnostník zaměstnává jinou osobu, která má sama k dané činnosti živnostenské oprávnění.
- **Vlastním jménem** se rozumí, že podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti pod svou obchodní firmou, popř. pod svým názvem nebo pod svým jménem a příjmením bez ohledu na to, zda ji vykonává sám podnikatel nebo prostřednictvím svých zaměstnanců nebo jiných pověřených osob na základě smluvního vztahu. Podnikatel - fyzická osoba, který není zapsán v obchodním rejstříku, je povinen právní

¹⁹ § 2 Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 6

úkony činit pod svým jménem a příjmením a podnikatel - právnická osoba pod svým názvem. Na podnikatele nezapsaného v obchodním rejstříku se institut obchodní firmy nevztahuje.

- **Na vlastní odpovědnost** znamená, že podnikatel odpovídá za své závazky v souvislosti s jeho podnikatelskou činností celým svým majetkem. Rozumí se tím odpovědnost podnikatele za dodržování právních předpisů a převzatých závazků a odpovědnost za výsledky podnikatelské činnosti.
- **Dosažení zisku** je poslední znakem, který musí být splněn, aby se jednalo o podnikání. Není přitom rozhodující, pro jaké účely bude zisk použit ani, zda skutečně bude zisku dosaženo, ale postačí, že ten, kdo podnikatelskou činnost vykonával, chtěl zisku dosáhnout.

§ 5

Subjekty oprávněné provozovat živnost

- (1) Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené tímto zákonem (dále jen „podnikatel“); státní povolení k provozování živnosti (dále jen „koncese“) se vyžaduje jen v případech vymezených tímto zákonem.
- (2) Fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky (dále jen „zahraniční osoba“) může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud z tohoto nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného. Pro účely tohoto zákona se za českou osobu považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky. Bydliště na území České republiky se pro účely tohoto zákona rozumí trvalý pobyt na jejím území.
- (3) Pokud ze zákona vyplývá povinnost předložit doklad potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladu včetně jeho překladu do českého jazyka provedeno tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků, pokud tento doklad nebyl vydán v českém jazyce. Pravost podpisu a otisku razítka na

originálech předkládaných dokladů, které byly vydány v zahraničí, musí být ověřena.

- (4) Požadavek na provedení překladu do českého jazyka tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků a požadavek na ověření pravosti podpisu a otisku razítka podle odstavce 3 se nevztahuje na doklady předložené státním příslušníkem členského státu Evropská unie nebo právnickou osobou se sídlem, ústřední správou nebo hlavním místem své podnikatelské činnosti v členském státu Evropské unie, nejsou-li pochybnosti o správnosti překladu, popřípadě o pravosti podpisu nebo otisku razítka.
- (5) Zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost a která má podle zvláštního zákona povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Povinnost doložit doklad podle věty první se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku.
- (6) Fyzická osoba, jíž byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, a její rodinní příslušníci mohou provozovat živnost za stejných podmínek jako česká osoba.²¹

Z prvního odstavce § 5 vyplývá, že živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, pokud splní podmínky stanovené tímto zákonem. Tento odstavec zároveň uvádí, že povolení k provozování živnosti se vyžaduje jen v případech vymezených tímto zákonem. Druhý odstavec § 5 definuje pojem česká osoba a uvádí, že zahraniční osoba může provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba. Třetí odstavec § 5 vymezuje, že pokud musí být předložen příslušný doklad, musí být přeložen tlumočnickem do českého jazyka, který je zapsán do seznamu znalců a tlumočnicků a musí být zároveň ověřena pravost podpisu a otisku razítka. Čtvrtý odstavec § 5 pak uvádí, že výše uvedené požadavky uvedené ve třetím odstavci § 5 se nevztahují na doklady předložené státním příslušníkem členského státu Evropské unie nebo právnickou osobou se sídlem, ústřední správou nebo hlavním místem své podnikatelské činnosti v členském státu Evropské unie, pokud neexistují pochybnosti o správnosti překladu, popřípadě o pravosti

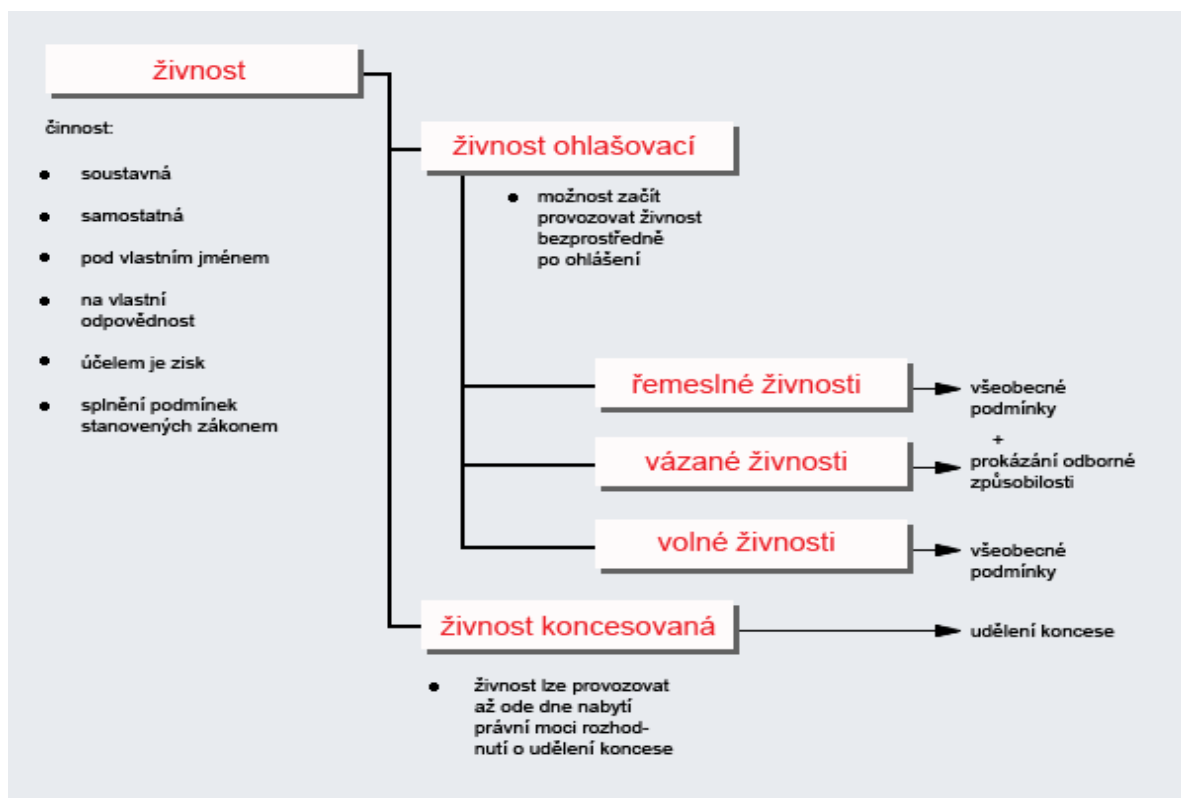
²¹ § 5 Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

podpisu nebo otisku razítka. Pátý odstavec § 5 se zabývá zahraničními fyzickými osobami, které pokud chtějí provozovat na území České republiky živnost, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit buď vízum k pobytu nad 90 dnů, nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Tato povinnost se ovšem nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která chce provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku. Poslední odstavec § 5 vymezuje, že provozovat živnost za stejných podmínek jako česká osoba může jak fyzická osoba, které byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, tak její rodinní příslušníci.

Druhy živností a jejich členění

Živnostenský zákon z hlediska oprávnění provozovat živnost rozlišuje dva druhy živnosti a to živnosti ohlašovací, které se ještě dále dělí do tří skupin a živnosti koncesované. Většina živností v České republice jsou ohlašovací, pouze omezený počet činností jsou živnosti koncesované.

Tabulka 1: Druhy živností - rozdělení

Zdroj: Tabulka dostupná z webových stránek businessinfo.cz

1) **Živnosti ohlašovací** - oprávnění k jejich provozu vzniká, pokud podnikatel splní podmínky stanovené zákonem pro danou živnost a ohlásí živnost živnostenskému úřadu (mimo osob, které se povinně zapisují do obchodního rejstříku, u nichž vzniká živnostenské oprávnění pro všechny živnosti až dnem zápisu do obchodního rejstříku).²²

a) **živnosti řemeslné** - jsou vymezeny v příloze č. 1 Živnostenského zákona. K získání živnostenského oprávnění je třeba splnit všeobecné podmínky - dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost, které budou podrobněji uvedeny později. Základní podmínkou provozování této živnosti je odborná způsobilost, kterou se rozumí způsobilost získaná vyučením v oboru nebo jiným odborným vzděláním. Příslušná kvalifikace se prokazuje výučním listem či jiným dokladem o řádném ukončení učebního oboru nebo dokladem o dosažení jiného odborného vzdělání. Doklady o odborné způsobilosti mohou být nahrazeny doklady, které jsou uvedeny v § 22 Živnostenského zákona a dokladem o jednoroční praxi v příbuzném oboru nebo dokladem o 6leté praxi v oboru.²³

b) **živnosti vázané** - jsou uvedeny v příloze č.2 živnostenského zákona. Podmínkou provozování živností vázaných (vedle všeobecných podmínek) je odborná kvalifikace, která je vymezena v již zmiňované příloze č.2 živnostenského zákona, a to buď odkazem na zvláštní předpis, který konkrétně upravuje danou oblast podnikání, nebo v případě, že taková úprava neexistuje, určuje podmínky přímo tato příloha.²⁴

c) **živnosti volné** - jsou takové živnosti, pro jejichž provozování zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění pro tuto živnost musí být splněny pouze všeobecné podmínky pro podnikání.

²² Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010-2011*, s. 24

²³ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 – 2011*, s. 25, 26

²⁴ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 – 2011*, s. 28

Seznam oborů činností živnosti volné je uveden v příloze 4 živnostenského zákona.²⁵

2) Živnosti koncesované - jsou živnosti, které mohou být provozovány pouze na základě státního povolení - koncese. Koncese je veřejná listina, ve které je obsaženo povolení státu a podmínky pro provozování živnosti. Toto povolení může být uděleno pouze osobě, která splňuje vedle všeobecných podmínek provozování živnosti také požadavky na odbornou kvalifikaci, a současně u ní neexistují překážky provozování živnosti. Odbornou kvalifikaci je možno prokázat (stejně jako u živností vázaných) dokladem o rekvalifikaci a dokladem o vykonání příslušné praxe v oboru u některých živností, které jsou obsaženy v příloze č. 3. Kromě odborné způsobilosti je však základní podmínkou pro provozování koncesované živnosti také souhlas orgánu státní správy, který se k žádosti o koncesi vyjadřuje. Koncese tak nemůže být udělena bez kladného vyjádření příslušného orgánu státní správy.²⁶

Podmínky živnostenského podnikání

Základním předpokladem pro vznik živnostenského oprávnění k provozování živnosti je splnění určitých podmínek provozování živnosti, které stanovuje Živnostenský zákon. Podmínky živnostenského podnikání musí existovat jak při vzniku živnostenského oprávnění, tak i při provozování živnosti. Pokud podnikatel přestane tyto předpoklady splňovat, může dojít k pozastavení provozování živnosti nebo ke zrušení živnostenského oprávnění. Zákon o živnostenském podnikání rozděluje podmínky provozování živnosti do dvou skupin - na všeobecné a zvláštní podmínky. Zatímco všeobecné podmínky musí být splněny u všech živností, zvláštní podmínky se vyžadují pouze u některých skupin živností nebo u některých jednotlivých živností.

²⁵ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 - 2011*, s. 30

²⁶ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 - 2011*, s. 31

§ 6

Všeobecné podmínky provozování živnosti

(1) Všeobecnými podmínkami provozování živnosti fyzickými osobami, pokud tento zákon nestanoví jinak, jsou:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) bezúhonnost.

(2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen

- a) pro trestný čin spáchaný úmyslně, ať již samostatně nebo v souběhu s jinými trestnými činy, a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku, nebo
- b) pro trestný čin spáchaný úmyslně, na který se nevztahuje ustanovení písmene a), jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, pokud se na něho nehledí, jako by nebyl odsouzen.

(3) Bezúhonnost se prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů, u zahraničních fyzických osob doklady podle § 46 odst. 1 písm. a) nebo b). Živnostenský úřad je oprávněn si vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu. Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.²⁷

První odstavec § 6 uvádí tři všeobecné podmínky, které musí být splněny, aby mohli fyzické osoby provozovat živnost. První a zároveň základní podmínkou pro získání živnostenského oprávnění a následného provozování živnosti je požadavek dosažení věku 18 let. Dále musí být zajištěna způsobilost k právním úkonům, kterou se rozumí, že osoba má možnost provádět všechny právní úkony, a je tedy způsobilá. Poslední všeobecnou podmínkou je bezúhonnost, která je blíže vysvětlena v druhém odstavci § 6. Všechny tyto všeobecné podmínky musí být splněny. V případě nesplnění kterékoliv z všeobecných podmínek provozování živnosti je u živností ohlašovacích důvodem k vydání rozhodnutí o

²⁷ § 6 Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

tom, že živnostenské oprávnění nevzniklo, nebo že ohlašovatel nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění. U koncesovaných živností je zásadně důvodem k zamítnutí žádosti o udělení koncese.

Druhý odstavec § 6 vymezuje pojem bezúhonnost, která je zde chápána v negativním slova smyslu, neboť zákon neurčuje osobu, která je bezúhonná, ale definuje osobu, která se za bezúhonného nepovažuje. Pokud bude podnikatel pravomocně odsouzen pro některý výše uvedený trestný čin, bude to důvodem pro posuzování bezúhonnosti a následně důvodem pro zrušení živnostenského oprávnění.

Třetí odstavec § 6 uvádí, že bezúhonnost se prokazuje výpisem z Rejstříku trestů, který nesmí být starší než tři měsíce. Pokud fyzická osoba, jejíž bezúhonnost je posuzována, předloží výpis z Rejstříku trestů, který obsahuje údaje o odsouzení, je otázkou správního uvážení živnostenského úřadu, aby rozhodl, zda daná podmínka je či není splněna. Povinností zahraniční osoby je předložit veškeré doklady vydané v zahraničí (i výpis z Rejstříku trestů), který potvrzuje určité skutečnosti nejen v originále, ale i ověřený český překlad provedený tlumočnickem, který je zapsaný do seznamu znalců a tlumočnicků, přičemž je rovněž stanovena povinnost doložit ověřenou pravost podpisů a razítek. Dále tento odstavec uvádí, že Živnostenský úřad je oprávněn vyžádat si výpis z evidence Rejstříku trestů v elektronické u české fyzické osoby a zahraniční fyzické osoby, která je občanem členského státu Evropské unie, jejímž posledním místem pobytu byla Česká republika.

Zvláštní podmínky provozování živnosti

Zvláštní podmínky provozování živnosti upravuje § 7 Živnostenského zákona, který provozování živnosti chápe jako splnění odborné způsobilosti u některých skupin živností nebo u některých živností, kterou musí při vstupu do podnikání podnikatel prokázat. Pokud podnikatel tuto způsobilost nemá, je povinen ustanovit za sebe osobu (odpovědného zástupce), jehož prostřednictvím odbornou způsobilost splní. Vstup do podnikání je tudíž regulován požadavkem na určitou odbornou způsobilost, jejíž hlavním kvalifikačním

předpokladem je vzdělání v oboru a v některých případech také praxe. Uznává se i doklad získaný na základě rekvalifikace.²⁸

Zvláštní podmínky provozování živnosti nemusí být splněny u všech druhů živností, ale jen tam, kde to vyžaduje zákon. Jedná se konkrétně o živnosti řemeslné, vázané a koncesované. U živnosti volné se zvláštní podmínky nevyžadují. Nesplnění podmínky odborné způsobilosti lze nahradit tím, že podnikatel za sebe ustanoví odpovědného zástupce, který bude podmínky provozování živnosti splňovat.²⁹

Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

Podnikatel může provozovat živnost dvěma způsoby a to jednak osobně nebo se může nechat zastoupit odpovědným zástupcem. Zákon přitom rozlišuje dva případy ustanovení odpovědného zástupce - zástupce obligatorního (povinného) a zástupce fakultativního (dobrovolného). Odpovědným zástupcem může být pouze fyzická osoba, která splňuje všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti. Odpovědný zástupce provozuje živnost na jméno a účet podnikatele, ale v živnostenskopravních věcech vystupuje ve vztahu k příslušným státním orgánům jako reprezentant živnosti odpovědný zástupce. Úkolem odpovědného zástupce je především odpovídat za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskopravních předpisů.

- **Obligatorní odpovědný zástupce** - musí být ustanoven v takových případech, kdy to ukládá zákon. Jedná se o tyto tři případy, kdy:
 - a) **podnikatelem je právnická osoba se sídlem v České republice** - odpovědný zástupce musí být ustanoven pro ty živnosti, které vyžadují splnění zvláštních podmínek provozování živnosti. Česká právnická osoba ustanovuje do funkce odpovědného zástupce člena statutárního orgánu nebo statutární orgán, který splňuje podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce. V případě, že taková osoba neexistuje, ustanovuje podnikatel odpovědného zástupce z jiných osob.

²⁸ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 - 2011*, s. 52

²⁹ Švarc, Z., *Základy obchodního práva*, s. 35

- b) **podnikatelem je zahraniční právnická osoba** - podnikatel, který je zahraniční právnickou osobou ustanoví do funkce vedoucího organizační složky umístěné na území České republiky, který splňuje podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce, jinak jinou osobu. Odpovědným zástupcem právnické osoby ale nemůže být člen dozorčí rady ani člen jiného kontrolního orgánu této právnické osoby. Nemůže jím být ani fyzická osoba, u níž trvá překážka provozování živnosti, nebo osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění z důvodu, že porušila podmínky stanovené rozhodnutím o udělení koncese.
- c) **podnikatelem je fyzická osoba, která nesplňuje zvláštní podmínky pro provozování živnosti** - pokud fyzická osoba z důvodu nedostatku věku nebo rozhodnutím soud nemá plnou způsobilost k právním úkonům, může být živnost jménem této osoby a na její účet provozována jen se souhlasem soudu, pokud to navrhne její zákonný zástupce. V tomto případě pak ustanoví odpovědného zástupce zákonný zástupce se souhlasem soudu. Živnost ohlásí nebo o koncesi požádá jménem zastoupeného zákonný zástupce.
- **Fakultativní odpovědný zástupce** - je odpovědný zástupce fyzické osoby, která i když by mohla provozovat živnost osobně, neboť splňuje všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti, tak z nějakého důvodu živnost provozovat nechce. Jestliže fakultativní odpovědný zástupce přestane vykonávat svou funkci, nemusí tento podnikatel ustanovit nového odpovědného zástupce, ale může provozovat živnost osobně.³⁰

³⁰ Švarc, Z., *Základy obchodního práva*, s. 35, 36, 37

Překážky provozování živnosti

Podnikatel musí splňovat všeobecné a v některých případech také zvláštní podmínky provozování živnosti, pokud to stanoví zákon, aby získal živnostenské oprávnění, na základě něj pak může provozovat živnostenské podnikání. Někdy se však mohou vyskytnout překážky, které brání tomu, aby podnikatel získal živnostenské podnikání. V takovémto případě pak daná osoba nemůže provozovat živnost. Překážky provozování živnosti upravuje § 8 Živnostenského zákona a rozlišuje dva druhy překážek – překážku soukromoprávní a veřejnoprávní povahy.

Překážka provozování živnosti soukromoprávní povahy

Živnost nemůže provozovat fyzická a právnická osoba, pokud:

- byl na její majetek prohlášen konkurs, a pokud soud zároveň nařídil prodej podniku nebo ukončení provozování podniku,
- dojde k zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k náhradě insolvenčního řízení,
- je vydáno rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů.³¹

Překážka provozování živnosti, která má soukromoprávní povahu trvá po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu nebo od zrušení konkursu. Prohlášení konkursu, zrušení konkursu a zamítnutí insolvenčního návrhu definuje insolvenční zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů. Ve smyslu insolvenčního zákona nemůže provozovat živnost fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl vyhlášen konkurs a došlo k prodeji podniku v rámci zpeněžení majetkové podstaty nebo pokud soud o provozování podniku rozhodl. Překážka provozování živnosti odpadne, jestliže byl soudem konkurz nebo insolventní řízení zastaveno, neboť právnická osoba má již dostatek finančních prostředků k uspokojení věřitelů. Rozhodnutí soudu je důvodem pro zrušení živnostenského oprávnění a tuto

³¹ Švarc, Z., *Základy obchodního práva*, s. 34, 35

překážku nelze prominout. Existují však případy, kdy živnostenský úřad může soukromoprávní překážku provozování živnosti prominout, a to, pokud dlužník prokáže, že jsou u něj splněny předpoklady pro řádné plnění povinností při podnikání a pro řádné plnění finančních závazků. Možnost prominout překážku provozování živnosti se ale netýká obchodních společností a družstev, protože podle obchodního zákoníku se tyto právnické osoby zrušením konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, ruší.³²

Překážka provozování živnosti veřejnoprávní povahy

Živnost nemůže provozovat fyzická osoba, které byl uložen trest nebo sankce zákazu činnosti soudem nebo správním orgánem. Trest zákazu činnosti lze uložit za spáchaný trestný čin na dobu jednoho roku až deseti let a za přestupek je možno uložit sankci zákazu činnosti nejdéle na dobu dvou let. Živnost dále nemůže provozovat osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění. Ohlásit živnost nebo zažádat o udělení koncese může tato osoba nejdříve po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění, což ovšem neplatí, pokud se jedná o zrušení živnostenského oprávnění z důvodu, že osoba neprovozuje živnost po dobu delší než 4 roky.³³

3.2.3 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je poslední významnou právní normou, která bude zmíněna z legislativních dokumentů. Tato listina stejně jako předchozí uvedené legislativní dokumenty rovněž významně ovlivňuje podnikatelskou činnost, neboť jsou na základě ní zajištěny práva související s oblastí podnikání. Listina základních práv a svobod byla formálně vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky. Konkrétně se jedná o Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. Listina základních práv a svobod je základní a zároveň nejzávažnější právní normou tvořící ústavní pořádek České republiky. Tato Listina stanovuje jak základy lidského práva a svobody, tak i práva politická a sociální. Mezi těmito právy zaručenými každému jedinci náleží rovněž právo podnikat. Tento dokument uvádí nejen rovnost a ochranu vlastnického práva všech vlastníků, ale

³² Švarc, Z., *Základy obchodního práva*, s. 35

³³ Švarc, Z., *Základy obchodního práva*, s. 35

zároveň zpřístupňuje podnikání každé osobě. Listina základních práv a svobod obsahuje celkem šest hlav včetně úvodní preambule, přičemž problematikou podnikání se zabývá čtvrtá hlava tohoto dokumentu.³⁴

Hospodářská, sociální a kulturní práva

Článek 26

- (1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.
- (2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.
- (3) Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon.
- (4) Zákon může stanovit odchylnou úpravu pro cizince.³⁵

Odstavec první tohoto dokumentu uvádí, že každá osoba má právo na svobodnou volbu podnikání, s čímž je spojeno také právo na svobodnou změnu povolání. V souvislosti s tím, je přísně zakázána jakákoliv forma diskriminace založená na pohlaví, sexuální orientaci, rasovém nebo etnickém původu, národnosti, státním občanství, náboženství a víry, věku, zdravotním stavu apod. Součástí práva na svobodnou volbu povolání je i právo na výchovu k povolání podle vlastní svobodné úvahy a to jak během školního vzdělávání se, tak i po jeho skončení v průběhu zaměstnání nebo podnikání. Z tohoto odstavce dále vyplývá, že právo podnikat mají všichni lidé (fyzické i právnické osoby) a nikomu nesmí být toto právo odepřeno. Listina základních práv a svobod rozlišuje dva aspekty práva na podnikání – právo na vlastní podnikání a právo na jinou hospodářskou činnost. Základní rozdíl mezi těmito aspekty spočívá v tom, že právo na podnikání je vymezeno jako podnikání na základě příslušného podnikatelského oprávnění, kdežto právo na jinou hospodářskou činnost jako podnikání bez podnikatelského oprávnění v těch případech, kdy zákon takovýto způsob podnikání dovoluje. Další rozdíl spočívá v tom, jakým způsobem je

³⁴ Gerloch, A., a kol. *Ústavní systém České republiky*, s. 331

³⁵ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1177

nakládáno s dosaženým ziskem. Zatímco registrovaný podnikatel dosahuje zisku zpravidla za účelem vlastní obživy a obohacení se, v případech jiné hospodářské činnosti je dosažení zisku za účelem jeho využití na účely sociální, zdravotní, charitativní apod.³⁶

Druhý odstavec tohoto dokumentu vymezuje podmínky stanovené příslušnými zákony, které omezují právo podnikat. V současné době je toto právo omezeno určitým osobám v souvislosti s výkonem povolání, služby nebo zaměstnání. Zákaz podnikání tak platí např. pro soudce, státní zástupce nebo příslušníky ozbrojených sil. Existují také určitá omezení vyplývající ze zákoníku práce. Jedním z nich je, že zaměstnancům je umožněno podnikat ve stejném oboru jako jejich zaměstnavatel, ale jen s jeho písemným souhlasem, který může být později odvolán. Další omezení pak vyplývá i ze zákazu konkurence podle obchodního zákoníku.³⁷

Třetí odstavec Listiny základních práv a svobod uvádí právo na zaměstnání jako právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací, které patří mezi základní lidská a sociální práva. Právo na práci přitom vyjadřuje nejen právo být v určitém pracovním vztahu ke konkrétnímu zaměstnavateli, ale zahrnuje také právo každého pracovat. Fyzická osoba má právo si sama svobodně zvolit a zabezpečit zaměstnání a vykonávat je na celém území České republiky nebo si může zabezpečit zaměstnání v zahraničí. Dalším právem každé fyzické osoby je právo na zprostředkování vhodného zaměstnání. Co se rozumí vhodným zaměstnáním, definuje § 20 zákona o zaměstnanosti. Odstavec dále také uvádí, že pokud občané nejsou schopni bez vlastní viny vykonávat zaměstnání a to z důvodu nemoci, mají právo na odpovídající materiální zabezpečení.³⁸

Poslední odstavec Listiny základních práv a svobod stanovuje, že zaměstnavatelé mohou na základě povolení příslušného úřadu práce získávat zaměstnance ze zahraničí na volná pracovní místa, na která nelze přijmout uchazeče o zaměstnání. Za cizince je považována fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem. Cizinec přitom může být přijat do zaměstnání a zaměstnáván pouze tehdy, pokud má platné povolení k zaměstnání a k pobytu na území České

³⁶ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1181, 1182

³⁷ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1184

³⁸ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1188, 1189, 1190

republiky. Cizinec zpravidla žádá písemně úřad práce o vydání povolení k zaměstnání před svým příchodem na území České republiky a to buď sám, nebo prostřednictvím zaměstnavatele, u kterého má být zaměstnán nebo ke kterému bude vyslán svým zahraničním zaměstnavatelem. Listina základních práv a svobod zároveň uvádí, že cizinci i další fyzické osoby, kterým byl udělen azyl, mohou provozovat živnost na území České republiky za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba. Pracovní poměr cizince nebo fyzické osoby bez státní příslušnosti podle § 48 Zákoníku práce končí:

- 1) dnem, kterým má skončit jejich pobyt na území České republiky podle vykonatelného rozhodnutí o zrušení povolení k pobytu,
- 2) dnem, kterým nabyl právní moci rozsudek ukládající těmto osobám trest vyhoštění z území České republiky,
- 3) uplynutím doby, na kterou bylo vydáno povolení k zaměstnání.³⁹

³⁹ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1191, 1192

4. Neoprávněné podnikání podle obchodního zákoníku

Podnikající fyzické a právnické osoby se někdy mohou v rámci své podnikatelské činnosti dopouštět neoprávněného jednání. Za neoprávněné podnikání je považováno nejen podnikání, kdy osoba neoprávněně ve větším rozsahu výdělečně podniká, aniž by k němu měla potřebné oprávnění, ale také pokud tato osoba překračuje rámeček povolení. Tím se rozumí, že určitá osoba sice oprávnění k podnikání má, ale její činnost rozsah takového oprávnění přesahuje. Při neoprávněném podnikání ve větším rozsahu je rozhodující to, že se musí jednat o činnost, která je srovnatelná s výkonem zaměstnání a provozovaná za účelem získání trvalého zdroje finančních příjmů. Musí tedy jít o soustavně provozovanou činnost, která zahrnuje zpravidla více činností, ale může se jednat i o jedinou rozsáhlou činnost trvajíc po delší dobu s velkým rozsahem a objemem podnikání. Smyslem tohoto ustanovení je chránit registrované podnikatele před nekalou konkurencí těch osob, které by chtěli podnikat bez řádné registrace, ať už z důvodu, že si o ni nezažádali, protože chtěli obejít své daňové zatížení, nebo proto, že jejich registrace byla zrušena a podnikání tak bylo zakázáno. Toto ustanovení úzce souvisí s ustanovením obchodního zákoníku a živnostenského zákona, neboť jednotlivé pojmy jako například podnikání, podnikatel, živnost apod. vychází z výše uvedených právních norem, a normy trestního práva s nimi dále pracují.⁴⁰ Neoprávněné podnikání vymezuje tedy jednak obchodní zákoník, dále živnostenský zákon a v neposlední řadě také trestní zákon.

⁴⁰ Foltýn, L., *Příloha týdeníku ekonom, Podnikání a trestní právo*, s. 4

Obchodní zákoník definuje neoprávněné podnikání takto:

§ 3a

Neoprávněné podnikání

- (1) Povaha nebo platnost právního úkonu není dotčena tím, že určité osobě je zakázáno podnikat nebo že nemá oprávnění k podnikání; tím není dotčen § 49a občanského zákoníku.
- (2) Osoba, která uskutečňuje činnost, k níž se podle zvláštních právních předpisů vyžaduje ohlášení nebo povolení, bez takového ohlášení nebo povolení, a osoby, které takovou činnost uskutečňují jménem jiné osoby anebo na její účet, odpovídají za škodu tím způsobenou; tím není dotčena jejich odpovědnost podle zvláštních právních předpisů.⁴¹

Z prvního odstavce § 3a vyplývá, že takovéto právní jednání je vždy platné a nikdo nemůže napadnout jeho neplatnost a to i tehdy, pokud se takového jednání dopustila osoba bez oprávnění k podnikání. To se ovšem nevztahuje na jednání, které je neplatné z důvodu omylu ve smyslu § 49a občanského zákoníku.

§ 3a odstavec druhý upravuje naprostou odpovědnost za způsobenou škodu neoprávněným podnikáním. Takového jednání se dopouští osoba, která uskutečňuje tuto činnost svým jménem a na vlastní účet.

⁴¹ Štenglová, I., a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*, s. 11

Z hlediska **živnostenského zákona** je neoprávněné podnikání vymezeno takto:

§ 61

Neoprávněné podnikání

- (1) Neoprávněným podnikáním je provozování činnosti, která je předmětem živnosti, bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost.
- (2) Za neoprávněné podnikání se považuje i jednorázové a nahodilé provozování živnosti po dobu jejího pozastavení podle § 58 odst. 2 až 4.⁴²

Z výše uvedených dvou odstavců vyplývá, že neoprávněným podnikáním podle živnostenského zákona je každá činnost, která je provozována bez příslušného živnostenského oprávnění, a že se jedná i o činnost, která je provozována jednorázově či nahodile.

Živnostenský zákon zároveň stanovuje výše pokut pro jednotlivé druhy živností, které ukládá živnostenský úřad fyzickým a právnickým osobám za jejich neoprávněné podnikání. Výše pokut je závislá především na rozsahu, způsobu, době trvání a následcích protiprávního jednání.

Tabulka 2: Výše pokut uložené za neoprávněné podnikání

Osoba	Druh živnosti	Výše pokuty
fyzická	volná	až do 10 000 Kč
	řemeslná nebo vázaná	až do 100 000 Kč
	koncesovaná	až do 500 000 Kč
právnická	volná	až do 500 000 Kč
	řemeslná nebo vázaná	až do 750 000 Kč
	koncesovaná	až do 1 000 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle § 62, 63 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

⁴² § 61 Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Neoprávněné podnikání vymezuje také **trestní zákon** č. 140/1961 Sb., který byl přijat před 50 lety a za tu dobu byl několikrát novelizován. Poslední novelizace proběhla 1.1 2010. Z pohledu trestního zákona se neoprávněné podnikání řadí do trestných činů hospodářských, konkrétně pak do skupiny trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. Trestné činy hospodářské tvoří významnou součást trestního zákona a jsou uvedeny v hlavě šesté tohoto zákona, která je rozdělena do čtyř oddílů.

Oddíl první: Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

- Padělání a pozměnění peněz
- Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku
- Udávání padělaných a pozměněných peněz
- Výroba a držení padělatelského náčiní
- Neoprávněná výroba peněz
- Společné ustanovení
- Ohrožování oběhu tuzemských peněz

Oddíl druhý: Trestné činy daňové, oplatkové a devizové

- Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
- Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby
- Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
- Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení
- Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží
- Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
- Padělání a pozměnění známek
- Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

Oddíl třetí: Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

- Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže
- Neoprávněné vydání cenného papíru
- Manipulace s kurzem investičních nástrojů
- Neoprávněné podnikání
- Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
- Poškození spotřebitele
- Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění
- Zneužití informace a postavení v obchodním styku
- Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a při veřejné dražbě
- Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži
- Pletichy při veřejné dražbě
- Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy
- Poškození finančních zájmů Evropských společenství
- Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
- Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití
- Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití
- Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití
- Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence
- Porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem
- Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem

Oddíl čtvrtý: Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

- Porušení práv k ochranné známce a jiným označením
- Porušení chráněných průmyslových práv
- Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
- Padělání a napodobení díla výtvarného umění

Z výše uvedeného výčtu trestných činů hospodářských lze usoudit, že neoprávněné podnikání je pouze jedním z mnoha trestných činů, které náleží do čtvrtého oddílu hlavy šesté. Dalšími trestnými činy, které jsou zařazeny v těchto oddílech se nelze podrobněji zabývat vzhledem k omezenému rozsahu této práce. Proto bude vymezen v rámci těchto trestných činů pouze pojem neoprávněné podnikání. Důležitou roli kromě tohoto trestného činu hraje také trestný čin zneužívání informací v obchodním styku, který je předmětem praktické části práce.

§ 251

Neoprávněné podnikání

- (1) Kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.⁴³

⁴³ § 251 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

První odstavec § 251 trestního zákona vymezuje, kdo neoprávněně podniká ve větším rozsahu a zároveň uvádí sankce za jeho provozování. Neoprávněným podnikáním se rozumí poskytování služeb nebo provozování výrobního podnikání, které má povahu drobného živnostenského podnikání, jímž podnikatel dosahuje příjmy, které jsou srovnatelné s příjmy z pracovního poměru s běžným výdělkem.⁴⁴

Druhý odstavec uvádí délku trestu za provozování neoprávněného podnikání, která spočívá buď v odnětí svobody, jejíž délka se pohybuje v rozmezí šesti měsíců až pěti let, nebo v uložení peněžitého trestu. Peněžitý trest je udělen dané osobě, pokud je způsobena tímto činem značná škoda, nebo získá-li dotyčná osoba značný prospěch. Značný prospěch je přitom chápán jako „čistý příjem“ osoby trestného činu, přičemž se do něj nezapočítávají vynaložené náklady za materiál, energii, dopravu atd. ani hodnota vlastní práce.⁴⁵

Poslední odstavec vymezuje trest odnětí svobody v délce dvou až osmi let, pokud osoba způsobí škodu velkého rozsahu, nebo pokud získá tímto činem pro sebe či jinou osobu prospěch velkého rozsahu. Za větší rozsah je podle tohoto zákona považována činnost, která je srovnatelná s výkonem zaměstnání, jejímž cílem je získat trvalý zdroj peněžních příjmů a která je vykonávána po dobu nejméně šesti měsíců.⁴⁶

⁴⁴ Jelínek, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 322

⁴⁵ Jelínek, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 322

⁴⁶ Jelínek, J., a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 322

5. Kontrolní instituce na úseku podnikání

Nežli budou vymezeny samotné kontrolní instituce, je nutné vysvětlit, co znamená pojem kontrola. Obecně se kontrolní činností rozumí taková činnost, kterou provádí kompetentní osoba, která sleduje, zda jsou v organizaci dodržovány stanovené předpisy. Jedná se tedy o určitý druh dozoru nebo dohledu, kdy se porovnává stav žádoucí se stavem skutečným, a v návaznosti na hodnocení se poté případně aplikuje náprava nebo sankční prostředky, jimiž se reaguje na zjištěný nesoulad mezi těmito dvěma stavy. Kontrola má své uplatnění nejen v oblasti podnikání, ale i v mnoha jiných oblastech jako například v managementu, účetnictví apod. Rozlišují se dva druhy kontroly - kontrola vnitřní a kontrola vnější. Hlavní rozdíl mezi těmito druhy kontrol spočívá v tom, že zatímco vnitřní kontrola je záležitostí samotné organizace, která si ji vykonává sama prostřednictvím svých řídicích pracovníků nebo ostatních pracovníků, kteří jsou k tomu zmocněni, kontrolu vnější provádí příslušné instituce, které k tomu mají ze zákona oprávnění.

Kontrolní instituce na úseku podnikání mají velký celospolečenský význam, neboť, díky jejich činnosti dochází k zajišťování zákonného podnikání na území České republiky. Tyto instituce nejen, že sledují finanční hospodaření podnikatelských subjektů, ale zároveň je jejich pravomocí také ukládat tresty v podobě sankcí a pokut za porušení právních norem. Jejich úkolem je především dohlížet na to, aby podnikatelské aktivity daných osob a subjektů byly v souladu se zákonem. Zákon tímto vymezuje určitá pravidla, která jsou nezbytnou součástí toho, aby bylo dosaženo předpokládaného způsobu chování. Ani samotné nastavení pravidel normou však ještě nezajistí jejich dodržování, neboť není možné zamezit pochybení jedince. Ten totiž může ať už úmyslně či z nedbalosti porušit předpisy a způsobit tak zásadní újmu. Jelikož existuje velké množství institucí, které provádí dohled nad podnikatelskou činností a ne všemi se lze z hlediska rozsahu této práce zabývat, budou proto v rámci této kapitoly představeny pouze nejvýznamnější kontrolní instituce. Ne všechny z těchto uvedených institucí jsou však primárně zaměřeny na kontrolní činnost v oblasti podnikání, některé z nich se zabývají například kontrolou nezávadnosti potravin, bezpečností výroby apod. avšak v rámci své kontrolní činnosti mohou někdy při této příležitosti přijít na to, že došlo k neoprávněnému podnikání.

5.1 Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ)

První zmíněnou kontrolní institucí je Nejvyšší kontrolní úřad. NKÚ vychází přímo z Ústavy České republiky, která ho zakotvila **v hlavě páté (čl. 97)**. Jedná se o **nezávislý orgán**, který plní svoji funkci zcela samostatně, což znamená, že jeho činnost, není podřízena ani moci zákonodárné (parlament), ani moc výkonné (vlády) a ani moci soudní. Nejvyšší kontrolní úřad **sídlí v Praze** a skládá se z pěti Orgánů: prezident, viceprezident, Kolegium, senáty a Kárná komora. V jeho čele stojí prezident, kterého stejně jako viceprezidenta jmenuje na návrh Poslanecké sněmovny prezident republiky, přičemž jejich funkční období je devět let. Vedle prezidenta a viceprezidenta má Nejvyšší kontrolní úřad 15 členů, kteří jsou voleni Poslaneckou sněmovnou na návrh prezidenta Úřadu. Nejvyšší kontrolní úřad pracuje buď v Kolegiu, což jsou všichni členové úřadu, nebo v senátech, které jsou složeny z kontrolorů. Předsedou Kárné komory Úřadu je jeho prezident. Další dva členi a dva náhradníci jsou jmenováni předsedou Nejvyššího soudu a to z řad soudců tohoto soudu.⁴⁷ Z těchto principů vychází také zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, který vymezuje jeho postavení i pravomoci. Hlavní činností Nejvyššího kontrolního úřadu je podle tohoto zákona kontrolovat:

- hospodaření se státním majetkem a finančními prostředky, které jsou vybírány na základě zákona ve prospěch právnických osob s výjimkou prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v jejich samostatné působnosti,
- plnění státního rozpočtu,
- hospodaření s prostředky poskytnutými České republice ze zahraničí, a s prostředky, za něž převzal stát záruky,
- vydávání a umořování státních cenných papírů,
- zadávání státních zakázek.⁴⁸

⁴⁷ Gerloch, A., a kol. *Ústavní systém České republiky*, s. 262, 263, 264

⁴⁸ § 3 Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadě

Kontrolní činnost Nejvyššího kontrolního úřadu

Účelem kontrolní činnosti NKÚ je především dohlížet na státní a další subjekty, aby účelně a hospodárně nakládaly se svěřeným státním majetkem a prostředky v souladu s právními předpisy. Kontrolní činnost probíhá v několika fázích. První fází je **plán kontrolní činnosti**, který vymezuje jednotlivé kontrolní akce pro následující rozpočtový rok, kdy pokladem pro jeho sestavení jsou podněty prezidenta, viceprezidenta a členů NKÚ. Kolegium NKÚ musí schválit plán kontrolní činnosti, který poté předkládá prezident NKÚ k informaci Poslanecké sněmovně a vlády České republiky. Další nezbytnou fází kontroly je **přípravná fáze**, jejímž úkolem je získat co nejvíce informací o tématu kontroly a o kontrolovaných subjektech. Na základě získaných podkladů a informací je sestavena kontrolní skupina a vypracován program kontrolní akce. Třetí a zároveň poslední fází kontroly je její **provedení**, kdy postup při provádění kontroly stanovuje zákon uvedený kontrolním řádem. Samotná kontrola probíhá následně tak, že se kontroloři musí prokázat kontrolované osobě příslušným pověřením a zároveň ji musí seznámit s programem kontrolní akce a vyžádat si potřebnou součinnost. Pro obě strany tímto vyplývají určité povinnosti, které musí splnit. Kontroloři jsou povinni se prokázat příslušnými doklady a zjistit skutečný stav věci, který musí porovnat se stanovenými kritérii. Naopak kontrolované osoby jsou povinny poskytnout při kontrole nezbytnou součinnost včetně technického zázemí. O kontrole se poté pořizuje **kontrolní protokol**, který uvádí popis všech zjištěných nedostatků a příslušných právních předpisů, které byly porušeny. Výsledky kontrol jsou následně shrnuty **v závěrečné zprávě**, která celkově shrnuje a vyhodnocuje skutečnosti, které byly při kontrole zjištěny. Veškeré schválené kontrolní závěry poté zasílá prezident NKÚ Poslanecké sněmovně, Senátu, vládě České republiky, České národní bance, pokud je kontrolovanou osobou a na vyžádání také příslušným ministerstvům. V případě zjištění skutečností, které by nasvědčovaly trestné činnosti nebo porušení právních předpisů, oznámí tyto skutečnosti prezident NKÚ příslušným orgánům. Souhrnné výsledky nejen kontrolní, ale i další činnosti NKÚ jsou zhodnoceny ve výroční zprávě publikované ve Věstníku, který vychází čtvrtletně.⁴⁹

⁴⁹ <http://nku.cz/>

5.2 Česká obchodní inspekce (ČOI)

Česká obchodní inspekce je organizační složkou státu, **orgánem státní správy**, která je podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR a byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, jako nástupnická organizace Státní obchodní inspekce. Člení se na ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty, které sídlí v krajských městech. V čele stojí ústřední ředitel, kterého jmenuje ministr průmyslu a obchodu.⁵⁰

Úkolem České obchodní inspekce je podle zákona č. 140/2000 Sb., který nahrazuje původní zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci kontrolovat právnické osoby, které prodávají nebo dodávají výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytují služby nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad. ČOI se zabývá těmito otázkami:⁵¹

- dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků včetně zdravotní nezávadnosti, podmínek pro skladování a dopravu a požadavků na osobní hygienu a hygienickou nezávadnost provozu,
- zda se při prodeji zboží používají ověřená měřidla, pokud ověření podléhají, a zda používaná měřidla odpovídají zvláštním právním předpisům, technickým normám, jiným technickým předpisům, popřípadě schválenému typu,
- dodržování dohodnutých nebo stanovených podmínek a kvality poskytovaných služeb,
- dodržování ostatních podmínek stanovených zvláštními právními předpisy nebo jinými závaznými opatřeními pro provozování nebo poskytování činností uvedených v odstavci 1,
- zda bylo při uvádění stanovených výrobků na trh vydáno prohlášení o shodě a zda vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh odpovídají stanoveným podmínkám vydaného prohlášení o shodě,
- zda nedochází ke klamání spotřebitele.⁵²

⁵⁰ <http://coi.cz/>

⁵¹ Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů

⁵² Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů

Kontrolní činnost České obchodní inspekce

Z výše uvedeného odstavce vyplývá, že náplní ČOI je především kontrolovat u výrobků a zboží jejich odpovídající jakost a zdravotní nezávadnost. Činnosti ČOI se orientují na dozor **nepotravinářských výrobků**, kdy se sleduje zejména dodržování jejich technických parametrů a bezpečnost. V oblasti potravinářských výrobků má na starost ČOI pouze kontrolovat nepoctivost prodeje. Dozor nad kvalitou potravinářských výrobků zajišťují Státní zemědělská a potravinářská inspekce nebo Státní veterinární správa. ČOI dále působí v oblasti ochrany ekonomických zájmů spotřebitelů. Činnost a odpovědnost ČOI je stanovena zákony, a to především zákonem o České obchodní inspekci, o ochraně spotřebitele, o technických požadavcích na výrobky, o obecné bezpečnosti výrobků atd. Na základě těchto zákonů dochází ke kontrole výrobků a zboží, kde se kromě zdravotní nezávadnosti a bezpečnosti kontroluje, zda jsou spotřebitelům poskytovány veškeré požadované informace u výrobků a služeb, zda nedochází k porušování zásad poctivosti při prodeji výrobků a poskytování služeb, a také zda nedochází ke klamání spotřebitele nedoloženými či neúplnými údaji o výrobcích a službách. V případě zjištění určitých nesrovnalostí může ČOI uložit kontrolované osobě příslušnou sankci ve formě pokuty ve výši až 50 000 000 Kč za hrubé porušení zákona, které je často spojeno v souvislosti s prodejem nebezpečných výrobků, neoprávněným užitím české značky apod. Za méně závažné porušení zákona může být kontrolované osobě uložena bloková pokuta do výše 5000 Kč. Kromě finančních postihů může být uplatňován také zákaz prodeje výrobků nebo zákaz uvedení takových výrobků na trh. Podnětem ke kontrole může být buď příslušná kontrolní akce, nebo stížnost spotřebitele. Samotná kontrola poté probíhá tak, že inspektoři, kteří vstupují do provozoven se chovají jako běžní spotřebitelé, provedou kontrolní nákup, kdy si nechají vystavit doklad o koupi a následně se prokáží průkazem inspektora ČOI. V rámci kontrolní činnosti poté zapisují veškeré zjištěné skutečnosti do kontrolních protokolů.

5.3 Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI)

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je organizační složkou státu, která je přímo podřízená ministerstvu zemědělství. Jedná se o orgán státního dozoru, který provádí dohled nad kvalitou potravinářských výrobků, zejména pak nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin. SZPI je upravena v zákoně č. 223/2008 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, který nahradil zrušený zákon č. 64/1986. V rámci SZPI se zřizuje inspekce, kterou tvoří ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty, mající sídlo v krajských městech. Sídlem inspekce je Brno. V čele inspekce stojí ústřední ředitel, který je jmenován, řízen a odvoláván ministrem zemědělství. Ředitele inspektorátů jmenuje a odvolává ústřední ředitel. Hlavní činností SZPI je kontrolovat zemědělské výrobky a potraviny nebo suroviny určené k jejich výrobě anebo tabákové výrobky. Kontroluje se především:

- zda tyto zemědělské výrobky, potraviny nebo suroviny anebo tabákové výrobky splňují požadavky stanovené zvláštními právními předpisy nebo mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána a které jsou vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv nebo ve Sbírce zákonů,
- zda při výrobě nebo uvádění do oběhu těchto zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků jsou dodržovány podmínky stanovené zvláštními právními předpisy nebo mezinárodními smlouvami;
- zda kontrolované osoby splnily povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy nebo mezinárodními smlouvami,
- zda nedochází ke klamání spotřebitele,
- zda zemědělské výrobky, potraviny nebo suroviny anebo tabákové výrobky uváděné na trh jsou bezpečné,
- zda nedochází k porušování práva osob, jimž svědčí ochrana zapsaného označení původu nebo zeměpisného označení zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků nebo zaručených tradičních specialit,
- zda kontrolované osoby plní povinnosti vyplývající pro ně z přímo použitelných předpisů Evropských společenství a plní úkoly vyplývající pro ni jako pro orgán dozoru z přímo použitelných předpisů Evropských společenství, přičemž je pro

zjednání nápravy protiprávního stavu oprávněna využívat i opatření v nich uvedená.⁵³

Kontrolní činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Kontrola, kterou provádí inspektoři z SZIP se zaměřuje na ochranu ekonomických zájmů občanů i státu, kdy chrání spotřebitele před **zdravotně závadnými potravinami**, před potravinami, které jsou klamavě označené, dále s prošlým datem použitelnosti nebo neznámého původu. Nedílnou součástí kontroly jsou podmínky výroby a prodeje. Kontrola potravin vychází zejména ze zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, z novely zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI nebo zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole a odpovídají principům kontroly potravin uplatňovaným ve státech Evropské unie. Kontrola probíhá tak, že inspektoři SZPI odebírají z jednotlivých šarží výrobků vzorky. Každý odběr vzorků musí být doložen protokolem o odběru vzorků, který podepíše kontrolovaná osoba. Vzorky jsou poté následně předány laboratořím, kde jsou podrobeny rozborům podle zaměření kontroly. Především se provádí zkoušky na mikrobiologické požadavky a na obsah cizorodých látek ve smyslu prováděcích předpisů zákona č. 110/1997 Sb. Dále se provádí analytické a senzorické rozborů a hodnotí se také správnost označení a dodržování doby trvanlivosti a použitelnosti výrobků. Kontrola však umožňuje o některých vzorcích rozhodnout hned na místě, aniž by rozborů musely být podrobeny zkouškám v laboratořích. Jedná se například o kontrolu doby použitelnosti, doby minimální trvanlivosti, správnosti označování výrobků, jakosti čerstvého ovoce a zeleniny apod. Kontrolovaná osoba je následně obeznámena s výsledky kontroly prostřednictvím protokolu o kontrole.⁵⁴

5.4 Státní veterinární správa (SVS)

Státní veterinární správa je orgánem státní správy, který je podřízený ministerstvu zemědělství. Byl ustanoven zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, který byl později nahrazen zákonem č. 298/2009 Sb. Státní veterinární správa je od roku 2007 držitelem certifikátu CSN EN ISO 9001 pro výkon státní správy v oblasti veterinární péče na území

⁵³ § 3 Zákon č. 142/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

⁵⁴ <http://szpi.gov.cz/>

České republiky. Jejím úkolem je vykonávat **dozor nad zdravím zvířat** (aby nedocházelo k jejich týrání), nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou území České republiky před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů. Přímo i nepřímo tedy zodpovídá za zdraví občanů.⁵⁵

Při výkonu státního veterinárního dozoru je úkolem orgánů veterinární správy:

- dozírat, zda jsou dodržovány povinnosti, požadavky a podmínky stanovené tímto zákonem nebo zvláštními právními předpisy anebo na jejich základě a v jimi stanovených mezích, a zjišťují nedostatky, jejich příčiny a osoby za ně odpovědné,
- projednávat a případně ukládat závazné pokyny, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny,
- sledovat nákazovou situaci v prostředí volně žijících zvířat.

V rámci státního veterinárního dozoru je veterinární kontrola zaměřena na zdraví, dědičnost, zdraví a hygieny plemnitby, prohlídku jatečných zvířat a masa, pohraniční veterinární kontrola a veterinární kontrola v místě určení. Dozor nad výrobou a zpracováním masa a mléka a nad zpracováváním vajec se vykonává soustavně.⁵⁶

Kontrolní činnost Státní veterinární správy

Inspektor, který provádí státní veterinární dohled prokazuje svou totožnost služebním průkazem. Od kontrolované osoby vyžaduje potřebné doklady, údaje a ústní nebo písemná vysvětlení a je oprávněn pořizovat fotodokumentaci, která se týká předmětu dozoru. Kontrolní činnost probíhá tak, že inspektor odebírá v nutném množství a rozsahu vzorky k laboratornímu vyšetření a o provedeném odběru vzorků a o zjištěných nedostatcích musí pořídit protokol. Zároveň je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které během dozoru zjistí. Kontrolované osoby musí vytvářet vhodné podmínky pro výkon dozoru a poskytovat veterinárním inspektorům nezbytnou součinnost.⁵⁷

⁵⁵ <http://svscr.cz/>

⁵⁶ § 52 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ § 53 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů

5.5 Finanční úřady (FÚ)

Finanční úřady jsou územně organizační jednotky pro správu daní, které jsou řízeny příslušnými finančními ředitelstvími. Byly zřízeny v roce 1991 na základě zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech. Za činnost je odpovědný ředitel příslušného finančního úřadu. Finanční ředitelství jsou podřízena Generálnímu finančnímu ředitelství a to je podřízeno Ministerstvu financí. Hlavní činnosti, které vykonávají finanční úřady, jsou:

- správa daní, odvodů a záloh na tyto příjmy,
 - řízení o přestupcích v oblasti své působnosti,
 - vybírají poplatky, odvody, úhrady, pokuty a penále,
 - spravují dotace,
 - ukládají pokuty,
 - rozhodují o výši pohledávky na daních, a jimi spravovaných příjmech,
- na základě pověření Ministerstvem financí finanční úřady poskytují mezinárodní.⁵⁸

Kontrolní činnost finančních úřadů

Finanční kontrolu provádí správce daně, který zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňových subjektů. Daňová kontrola je vymezena ustanovením § 16 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Finanční úřady neprovádí kontrolu namátkově, ale své cíle si vždy vybírají podle toho, zda se subjekty úmyslně dopouští daňových úniků nebo existují signály, že by k nim mohlo dojít. Finanční úřady přitom nejsou povinny ze zákona kontrolu předem nahlásit, ale většinou kontrolovaný subjekt na něj předem upozorní, ať už telefonicky, písemně či e-mailem a domluví se s ním na termínu kontroly. Podnětů k zahájení kontroly finančním úřadem může být několik: například pokud subjekt špatně vyplní daňové přiznání (pokud došlo k numerické chybě, byl chybně vypsán některý řádek apod.), dále v případě, že podnik dlouhodobě vykazuje ztrátu, má nadměrný odpočet DPH,

⁵⁸ <http://financni-urady.cz/>

velké výkyvy v hospodaření apod. Daňová kontrola končí sepsáním zprávy o daňové kontrole, v níž finanční úřad shrne a celkově zhodnotí její průběh a uvede, k jakému zjištění dospěla. V případě porušení povinnosti peněžitého charakteru ukládá finanční úřad dle zákona o správě daní a poplatků úroky z prodlení a doměří daň. Úrok z prodlení určí daňový kontrolor v případě, že daňový subjekt nezaplatí včas daň nebo předepsané zálohy na daň. Daňový subjekt se dostane do prodlení s úhradou daně v důsledku dodatečného doměření daně, tedy například i na základě daňové kontroly. V případě, že kontrolovaný subjekt nesouhlasí s nálezy, může se odvolat u nadřízeného finančního ředitelství. Pokud neuspěje ani zde, může podat žalobu ke krajskému soudu.

5.6 Živnostenské úřady (ŽÚ)

Činnost živnostenských úřadů upravuje zákon č. 570/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Živnostenské úřady se podle tohoto zákona člení do tří skupin:

- **obecní živnostenské úřady** (odborné úřady obcí s rozšířenou působností, živnostenské odborné úřady městských částí na území hlavního města Prahy)
- **krajské živnostenské úřady** (odborné úřady krajských úřadů, živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy)
- **Živnostenský úřad České republiky**⁵⁹

Činnosti živnostenských úřadů

Obecní živnostenské úřady – jednak vykonávají činnosti v rozsahu stanoveném zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, dále plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy a jako centrální registrační místa:

- přijímají přihlášky k registraci nebo oznámení zákona od osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění,
- přijímají oznámení a hlášení v oblasti sociálního zabezpečení od fyzických osob podnikajících na základě živnostenského zákona,

⁵⁹ § 1 Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

- přijímají oznámení osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění o vzniku volných pracovních míst nebo jejich obsazení,
- přijímají oznámení a hlášení fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění vůči zdravotním pojišťovnám.

Obecní úřad také předává ve lhůtě stanovené zvláštním předpisem potřebné údaje, včetně oznámení jejich změn příslušným správním orgánům do 5 pracovních dnů, aniž by však živnostenský úřad posuzoval úplnost či věcnou správnost těchto podání. Obecní živnostenský úřad je zároveň také provozovatelem živnostenského rejstříku a plní funkci jednotného kontaktního místa.⁶⁰

Krajské živnostenské úřady – provádějí tyto činnosti:

- vykonávají řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost, a to včetně výkonu funkce centrálních míst a jednotných kontaktních míst, vůči obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu; obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu může nařídít provedení živnostenské kontroly,
- rozhodují o odvolání proti rozhodnutím obecních živnostenských úřadů ve svém správním obvodu,
- spolupracují na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími,
- jsou oprávněni vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření (tyto stanoviska a vyjádření musí příslušné orgány sdělit krajským živnostenským úřadům sdělit do 15 dnů),
- jsou provozovateli živnostenského rejstříku,
- plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.⁶¹ (jde například o činnost ve smyslu zákona na ochranu spotřebitelů, kdy je kontrolováno, zdali prodávající řádně informuje spotřebitele o vlastnostech výrobku nebo poskytovaných služeb)

⁶⁰ § 2 Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ § 3 Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

Živnostenský úřad České republiky – provádí následující činnosti:

- zpracovává koncepce v oblasti živnostenského podnikání,
- vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost vůči krajským živnostenským úřadům, může nařídit živnostenským úřadům provedení kontroly
- v zákonem stanovených případech rozhoduje jako správní orgán první instance,
- rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů,
- spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími,
- je oprávněn vyžadovat od ústředních správních orgánů potřebná stanoviska a vyjádření (tyto stanoviska a vyjádření musí příslušné orgány sdělit krajským živnostenským úřadům do 15 dnů),
- plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.⁶² (například zveřejňuje v elektronické podobě údaje uvedené ve veřejné části rejstříku způsobem, který umožňuje dálkový přístup k těmto údajům pro jednotlivé živnostenské úřady)

Kontrolní činnost živnostenských úřadů

Živnostenskou kontrolu upravuje zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolu provádějí zaměstnanci živnostenských úřadů v rozsahu, který stanovuje zákon č. 570/1991Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů, kteří kontrolují podnikatele (živnostníky) podnikající podle živnostenského zákona. Živnostenskou kontrolou se zjišťuje, zda podnikatelé dodržují povinnosti, které stanovuje živnostenský zákon, dále zda splňují povinnosti vyplývající ze zvláštních právních předpisů a u koncesovaných živností, zda splňují povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení koncese. V případě zjištění určitých **nesrovnalostí** spojených s živnostenským podnikáním je možné uložit sankce, **pozastavit provozování živnosti** či **zrušit živnostenské oprávnění**. Pro obě strany – živnostenský úřad i podnikatele

⁶² § 5 Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

vyplývají ze zákona určitá práva a povinnosti. Živnostenské úřady jsou oprávněny požadovat od podnikatele doklady o splnění povinnosti, které pro něho vyplývají ze zvláštních právních předpisů. Zpravidla je vyžadují, aby si ověřily jejich skutečnou existenci. Živnostenské úřady jsou zároveň oprávněni **přizvat si** ke kontrole příslušné **pracovníky kontrolních orgánů** – pracovníky České obchodní inspekce, policie, orgánů veterinární správy apod. a v rámci své kontroly mohou vstupovat do objektů sloužící k činnosti, která je předmětem kontroly. Mohou také pořizovat při kontrolní činnosti důkazy formou zvukových a obrazových záznamů. Podnikatel má naopak právo přizvat si ke kontrole třetí osobu (jiného zaměstnance, rodinného příslušníka apod.). Živnostenský úřad může při provádění kontroly zjistit určité nedostatky, jejichž odstranění může uložit formou rozhodnutí. Tato lhůta však není stanovena zákonem, zákon pouze uvádí, že se jedná o přiměřenou dobu, která bude záležet na okolnostech konkrétního případu. Podnikatel má právo se proti rozhodnutí odvolat, ale odvolání **nemá odkladný účinek**, tudíž je vykonatelné, i když není pravomocné. Lhůta k odstranění nedostatků začíná běžet již dnem následujícím pro oznámení rozhodnutí, jímž se ukládá povinnost k odstranění nedostatků. Závěrem se sepisuje protokol, kde jsou uvedeny veškeré zjištěné skutečnosti. Kontrolovaná osoba může podat písemné **námítky, v případě nesouhlasu**. O námítkách rozhoduje vedoucí kontrolního nebo vedoucí pracovník.⁶³

5.7 Policie ČR

Policejní orgán je podřízen ministerstvu vnitra a v rámci něj se podílí na plnění úkolů. Hlavní činností policie je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Za činnost policie odpovídá ministerstvu policejní prezident. Policii upravuje zákon č. 283/1991 Sb., o Policii. Policii tvoří útvary, jimiž jsou Policejní prezidium, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství. Činnost policie řídí policejní prezidium.⁶⁴

⁶³ Horzinková, E., *Živnostenský zákon v praxi 2010 - 2011*, s. 97, 98, 99

⁶⁴ Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii, ve znění pozdějších předpisů

5.8 Česká celní správa

Generální ředitelství cel je správním úřadem se sídlem v Praze, který má celostátní působnost a je podřízené Ministerstvu financí a upravuje ji zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky. Dalšími úřady pro oblast celnictví jsou celní ředitelství a celní úřady. V rámci své činnosti plní Česká CS dvě funkce – chrání a reguluje domácí trh formou výběru cla z dováženého zboží a dohledu nad tím, aby toto zboží neohrožovalo životy nebo zdraví lidí, zvířat, rostlin a dále je jejím úkolem napomáhat k **odstranění bariér bránící mezinárodnímu obchodu**. Jejím cílem je bojovat proti porušování celních předpisů v oblasti prodeje textilního zboží, elektroniky, motorových vozidel, zemědělských a potravinářských výrobků a zboží, které podléhá spotřební dani. Česká CS se rovněž velmi angažuje v boji proti drogám a ochraně životního prostředí.⁶⁵

⁶⁵ <http://celnisprava.cz/>

6. Veřejnoprávní ochrana proti deliktům v podnikání

Vzhledem k neustále se zvyšujícímu rozsahu a struktuře páchaných deliktů v oblasti podnikání, je nutné přijmout řadu ochranných prostředků, které by tyto delikty alespoň částečně eliminovaly a to jak v oblasti trestně právní, tak i v oblasti správní. Základními ochrannými prostředky jsou především legislativa a kontrolní činnost. Významnou preventivní úlohu mají kontrolní orgány, jejichž koncepci je třeba přizpůsobovat novým jevům v hospodářské kriminalitě a rozšiřovat jejich pravomoc. Tyto kontrolní orgány jsou velmi důležité, neboť prostřednictvím nich se zjišťují nedostatky při kontrolní činnosti. Prevencí je rovněž ukládání sankcí v rámci správního řízení za porušování právních norem. Otázkou však zůstává, nakolik jsou tyto předpisy dodržovány. Má-li být totiž právní úprava určitým stimulem, který povede k eliminaci těchto deliktů, pak velmi záleží na efektivitě kontrolních mechanismů. V tomto směru je třeba zajistit lepší personální i hmotné podmínky a zároveň rozšířit pravomoci těmto kontrolním orgánům. Mezi základní prostředky preventivních opatření na úseku podnikání patří: dostatečná kontrola chování podnikatelských subjektů, provádění kontroly nad způsobem podnikání nebo pohybem finančních prostředků na účtech, správnost plnění daňových povinností apod., přičemž ale každý kontrolní orgán používá své preventivní nástroje s ohledem na předmět činnosti, který u daného subjektu kontroluje. Významnou a nezbytnou veřejnoprávní ochranu proti deliktům v podnikání tvoří trestněprávní ochrana ekonomiky. Stát provádí kontrolu nad podnikatelskými aktivitami, stanoví pravidla a podmínky pro výkon podnikatelské činnosti.⁶⁶

Nejvyšší kontrolní úřad - jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, činnost NKÚ upravuje zákon č. 166/1993 Sb., který má jako státní kontrolní orgán pravomoc kontrolovat hospodaření se státními prostředky, provádět kontrolu státního závěrečného účtu a státního rozpočtu České republiky, dále je povinen kontrolovat hospodaření s prostředky poskytnutými České republice, kontrolovat vydávání a umořování cenných papírů, jakož zadávání veřejných zakázek. Významnou úlohu sehrává NKÚ v oblasti

⁶⁶ Kuchta V., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 364, 365

zadávání veřejných zakázek, kde působí **preventivně** v případě, že by veřejné zakázky byly netransparentní a protiprávní. Podstata zadávání veřejných zakázek vychází z předpokladu, že finanční prostředky, které plynou ze státního rozpočtu, jsou následně vynakládány na rozvoj nebo obnovu jednotlivých oblastí, které vedou ke zlepšení životních podmínek občanů (například výstavbu tunelu, bydlení, rozvoj a údržbu silnic, vodních cest apod.). V rámci zadávání státních zakázek však může někdy dojít ke zneužití těchto finančních prostředků, které jsou poté použity na zcela jiné účely. NKÚ proto vykonává **dohled nad dodržováním zákona podle § 112 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách**. V případě, že se zadavatel nebo dodavatel dopustí správního deliktu, má povinnost ukládat NKÚ nápravná opatření a sankce, které vymezuje zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Ochrannými prostředky u veřejných zakázek, by mělo být především zpřísnění a posílení důslednějšího dodržování zákona a zároveň by měly být zavedeny záruky transparentnosti kde je vyloučeno korupční jednání. Jde o to, aby bylo zamezeno diskriminaci účastníků veřejné soutěže tím, že by byly stanoveny jiné podmínky pro každého účastníka.

Česká obchodní inspekce - ČOI jako orgán státní správy podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu, kontroluje fyzické a právnické osoby, zda dodržují předpisy v oblasti ochrany spotřebitele a vnitřního trhu a také zda spotřebitel není klamán nepravdivými, nedoloženými či neúplnými údaji o skutečných vlastnostech výrobků, služeb nebo spotřebitelských úvěrů. ČOI úzce spolupracuje s mnoha dalšími kontrolními orgány, jako jsou živnostenské úřady, celní úřady, policejními orgány atd. Spolupráce se živnostenskými úřady probíhá na úrovni metodiky postupu, výměně informací a dále ve vzájemném využívání dozorových pravomocí pro vlastní výstupy z dozorové činnosti.

Co se týče spolupráce s generálním ředitelstvím cel, ta je uskutečňována na základě dohod uzavřených na úrovni jednotlivých inspektorátů ČOI se zástupci příslušných celních ředitelství a úřadů, a to v oblasti koordinace plánů kontrol, sjednocení aplikace právních norem, zamezení duplicity kontrol na základě společně konzultovaných metodických postupů a tzv. kompetenční spoluprací, kdy dotčené úřady oznamují případná podezření na porušení právních předpisů věcně příslušnému úřadu. Společné kontrolní akce jsou zaměřeny primárně na potírání nabídky a prodeje výrobků porušujících některá práva

duševního vlastnictví v příhraničních tržnicích. Jde zejména o tržiště provozovaná vietnamskými prodejci.

ČOI spolupracuje také s různými složkami policie, zejména s Policií ČR, cizineckou a pohraniční policií a městskou policií, a to na úrovni inspektorátů, především při kontrolách prodeje zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví. Při společných kontrolách jsou využívány vzájemné kontrolní pravomoci, kdy policie zajišťuje bezpečnost inspektorů při některých rizikových kontrolách a pomáhá při ověřování totožnosti kontrolovaných osob, zejména využitím práva vstupu do skladových prostor, provozoven a oprávnění ke kontrolním nákupům. Společné kontroly jsou vždy plně koordinovány, aby nedocházelo k nežádoucí duplicitě a výsledný efekt kontrol byl co nejvyšší. Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie poskytuje ČOI na vyžádání potřebné údaje o podnikatelích-cizincích, kteří dlouhodobě pobývají na území České republiky a opakovaně porušují právní předpisy, případně maří výkon soudních nebo správních rozhodnutí.

ČOI také dále spolupracuje s profesními sdruženími a asociacemi, jejímž cílem je zejména zvýšit ochranu oprávněných zájmů spotřebitele na úrovni prevence. Mezi ochranné prostředky, které mají napomáhat k ochraně spotřebitele, patří zřízená protikorupční linka ČOI, která je důležitým ochranným prostředkem, jejímž záměrem je minimalizovat protikorupční příležitosti jako je podplácení, vydírání, úplatky, zastrasování apod. Další významný preventivní prostředek ochrany tvoří média, díky kterým dochází k informování veřejnosti o činnosti inspekce, která upozorňuje nad problémovými oblastmi a varuje před možnými závadnými výrobky.⁶⁷

Do budoucna by snahou ČOI mělo být především zefektivnit monitorování kontrolních subjektů, jako jsou čerpací stanice, obchody s tabákem a alkoholem, hračkami, oblečením apod., aby byly splněny technické a hygienické požadavky a nebyly tak porušovány předpisy spojené s ochranou lidského zdraví. Dále je důležité ještě více posílit spolupráci s ostatními kontrolními orgány, aby docházelo k rychlému zjišťování aktuálních závad.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce – SZPI jako organizační složka státu podřízená Ministerstvu zemědělství dohlíží nad kvalitou potravinářských výrobků, zejména

⁶⁷ <http://coi.cz/>

pak nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin. Kontrolní činnost, kterou SZPI provádí je cílená, jejímž účelem není monitorování, ale ochrana ekonomických zájmů občanů i státu - ochrana spotřebitele před zdravotně závadnými potravinami, před potravinami, které jsou klamavě označené, dále s prošlým datem použitelnosti nebo neznámého původu. Nedílnou součástí cílené kontroly jsou podmínky výroby a prodeje.⁶⁸

Cílem SZPI by mělo být provádění častějších a přísnějších kontrol dovážených potravinářských a živočišných výrobků a surovin. Dále je potřeba zdůraznit kvalitu a bezpečnost českých potravin, na něž jsou často kladeny daleko vyšší bezpečnostní nároky než v jiných evropských zemích, díky zachování řady přísnějších norem z dob před vstupem do Unie. Navíc potravinářské provozy v České republice jsou pod pečlivou kontrolou našich dozorových orgánů. Bezpečnost českých potravin ostatně potvrzuje další fakt, že Českou republiku nepostihla žádná z potravinových afér jako řadu ostatních států EU (dioxiny v irském hovězím mase, dioxiny v kuřatech v Belgii, dioxiny ve vejcích původem ze SRN, salmonela v polském kuřecím mase).

Státní veterinární správa - je orgánem státní správy, který je podřízený ministerstvu zemědělství. Jejím úkolem je vykonávat dozor nad zdravím zvířat (aby nedocházelo k jejich týrání), nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou území České republiky před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů. Ochrana spotřebitelů před případnými zdravotně závadnými produkty živočišného původu, monitorování a udržování příznivé nálezové situace zvířat, veterinární ochrana státního území České republiky, ochrana pohody zvířat a ochrana před jejich týráním.⁶⁹

Prevencí, aby se předcházelo zavlečení nebezpečných nákaz a nemocí u zvířat je jejich vakcinace, kterou povinně stanovuje Ministerstvo zemědělství. Dalším důležitým opatřením je zajistit rychlou informovanost v případě, že dojde k rozšíření nákazy do jiných oblastí nebo zemí. Dále je potřeba dodržovat zákaz zkrmování masokostních mouček a vyšetřovat mozkovou tkáň poražených dobytčat a z preventivních důvodů

⁶⁸ <http://szpi.gov.cz/>

⁶⁹ <http://svscr.cz/>

odstraňovat rizikový materiál jako je nebezpečný mozek, mícha, uzliny a kus střeva ode všech poražených kusů, aby se předešlo výskytu tzv. nemoci šílených krav.

Finanční úřady - jsou územně organizační jednotky a jsou řízeny příslušnými finančními ředitelstvími podle zákona č. 531/1990 Sb., o územně organizačních jednotkách. Finanční úřady mají ve své kompetenci mnoho pravomocí, které v rámci své činnosti vykonávají. Zabývají se například správou daní, vybíráním poplatků, řízení o přestupcích, spravování dotací apod.⁷⁰

V rámci své kontrolní činnosti se finanční úřady zabývají zejména kontrolou daňových úniků, jejímž cílem je co nejvíce tyto úniky eliminovat. Jako prostředek, který by mohl omezit daňové úniky, navrhoval tehdejší ministr financí Eduard Janota daňovou amnestii, která by měla dvě základní varianty výběru daně. První z nich byla spíše preventivního charakteru a měla apelovat formou reklamní či jiné kampaně, aby poplatníci přiznávali své příjmy a odváděli z nich daně. Výměnou za přiznání daňového úniku by jim přitom stát nic nenabízel - ani beztrestnost. Druhá varianta spočívala ve vyhlášení daňové amnestie zákonem, kdy lidem, kteří skrývají nezdaněné peníze v cizině, by se za přiznání a zaplacení slíbila beztrestnost a třeba i sleva na penále. Ministerstvo financí však nakonec daňovou amnestii nevyhlásilo. Problémy s ukrýváním výdělků v zahraničí by měly vyřešit nové dohody s daňovými ráji o výměně informací a nový daňový řád, který bude platit od roku 2011.

Živnostenské úřady – činnost živnostenských úřadů upravuje zákon č. 570/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Živnostenské úřady se podle tohoto zákona člení do tří skupin:

- **obecní živnostenské úřady** (odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, živnostenské odbory úřadů městských částí na území hlavního města Prahy)
- **krajské živnostenské úřady** (odbory krajských úřadů, živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy)
- **Živnostenský úřad České republiky**

⁷⁰ <http://financni-urady.cz/>

Cílem živnostenských úřadů by mělo být striktnější dodržování zákona při vydávání živnostenských oprávnění a koncesí, dále zefektivnění kontrolní činnosti podnikatelských subjektů a zajištění větší spolupráce s ostatními kontrolními orgány.

Policie ČR – hlavní činností policie ČR je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek. Další důležitou činností Policie ČR je, že koná trestní stíhání fyzických osob, které jsou důvodně podezřelé ze páčání trestných činů na úseku podnikání. V rámci své preventivní činnosti kde úzce spolupracuje s živnostenskými úřady a českou celní správou, by měla ještě více zvýšit dohled nad dodržováním zákonnosti a také zajišťovat pořádkovou činnost při kontrolní činnosti ČOI a jiných orgánů státní správy.

Česká celní správa – provádí ochranu proti padělkům, proti porušování autorských a průmyslových práv a ochranu hospodářské soutěže. V rámci své činnosti plní Česká CS dvě funkce – chrání a reguluje domácí trh formou výběru cla z dováženého zboží a dohledu nad tím, aby toto zboží neohrožovalo životy nebo zdraví lidí, zvířat, rostlin a dále je jejím úkolem napomáhat k odstranění bariér bránící mezinárodnímu obchodu. Její cílem je bojovat proti porušování celních předpisů v oblasti prodeje textilního zboží, elektroniky, motorových vozidel, zemědělských a potravinářských výrobků a zboží, které podléhá spotřební dani. Česká CS se rovněž velmi angažuje v boji proti drogám a ochraně životního prostředí. Jedním z důležitých ochranných prostředků, který Česká celní správa využívá je osvětová činnost v **boji proti drogám**, v rámci které její pracovníci navštěvují školy a dělají přednášky o této problematice. Tyto prezentace však nejsou zaměřeny na širokou veřejnost, ale pouze **mládež**.

Podněty k zahájení trestního řízení

Podněty k zahájení trestního řízení podávají státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu osoby fyzické, právnické a kontrolní orgány. Osoba fyzické a právnické mohou podat podnět k zahájení trestního řízení, pokud jsou poškozeni na svých právech a vznikla jim určitá újma. Kontrolní orgány jsou povinny podat návrh na zahájení trestního řízení v případě, že zjistí při své kontrolní činnosti porušení trestního zákona. Pokud je během

správního řízení zjištěno, že jde o podezření ze spáchání trestné činnosti podá příslušný správní orgán podnět k zahájení trestního řízení.

Zahájení trestního řízení

Jestliže zjištěné a odůvodněné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala konkrétní osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání. O této skutečnosti je policejní orgán povinen vyhotovit usnesení. Opis usnesení o zahájení trestního stíhání musí být obviněnému doručen nejpozději na počátku prvního výslechu a do 48 hodin státnímu zástupci a obhájci. Pokud by došlo ke stíhání advokáta je třeba bez odkladu doručit opis usnesení o zahájení trestního stíhání též ministrovi spravedlnosti a předsedovi advokátní komory ČR. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání je přípustná stížnost.⁷¹

Vyšetřování

Vyšetřování konají příslušné útvary Policie ČR. Vyšetřováním se rozumí úsek trestního stíhání od svého zahájení až po podání obžaloby. Policejní orgán v průběhu vyšetřování postupuje tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností včetně osoby pachatele. Za tímto účelem provádí výslechy svědků, vyhledává a provádí důkazy bez ohledu na to, zda svědčí ve prospěch či neprospěch obviněného. Obviněný nesmí být žádným způsobem k výpovědi nebo doznání donucován.⁷²

Skončení vyšetřování

Má-li policejní orgán vyšetřování za skončené a jeho výsledky zapostačující k podání žaloby, umožní obviněnému a obhájci v přiměřené době prostudovat spisy a učinit

⁷¹ § 160 Zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁷² § 164 Zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů

případné návrhy na doplnění vyšetřování. Po skončení vyšetřování předloží policejní orgán vyšetřovací spis státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby.⁷³

Dozor nad zachováváním zákonnosti v celém přípravném řízení, tedy nad činností policejního orgánu vykonává státní zástupce. Státní zástupce je při svém výkonu oprávněn:

- dávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů,
- vyžadovat od policejního orgánu spisy, dokumenty a zprávy o spáchaných trestných činech za účelem prověrky,
- policejní orgán včas zahajuje trestní stíhání a řádně v něm postupuje,
- zúčastnit se provádění všech úkonů policejního orgánu nebo je může provést osobně,
- rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu a může je nahrazovat vlastními.⁷⁴

Obžaloba

Pokud průběh a výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud, podá státní zástupce obžalobu a připojí k ní veškeré spisy a přílohy. O podání obžaloby je povinen vyrozumět obviněného, obhájce a poškozeného. Obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní řízení. Pak následuje řízení před soudem.⁷⁵

⁷³ § 166 Zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ § 174 Zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ § 176 Zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů

7. Praktická část

7.1 Úvod

Pro praktickou část práce byla zvolena jedna z mnoha pravomocně ukončených kauz, kterou řešil Městský soud v Praze. Tento případ se týká trestného činu zneužití informace a postavení v obchodním styku, kterým byla způsobena škoda značného rozsahu. Tato kauza byla vybrána z důvodu svého rozsahu, neboť většina ostatních případů stejného zaměření obsahovala i několik set stran spisu, a tudíž nebylo možné v rámci této práce zpracovat takto rozsáhlou kauzu. Podklady byly získány od JUDr. Alexandra Sotoláře z Městského soudu v Praze, který se rovněž podílel na projednávání a následném vydání tohoto rozsudku. Na základě zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů nebudou uváděna celá jména účastníků řízení, ale pouze jejich iniciály.

7.2 Důvody šetření

Obžalovaný T.F se v období od listopadu roku 2005 do května roku 2006, kdy působil jako obchodní ředitel společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. a současně jako samostatný podnikatel se sídlem na stejné adrese a se stejným předmětem podnikatelské činnosti – v obchodu s gastronomickou a chladicí technikou snažil získat pro své vlastní podnikání výnos z obchodů s některými zákazníky svého dosavadního zaměstnavatele společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. s nimiž uzavřel svým jménem v průběhu své činnosti obchodního ředitele pro společnost HORKAN KLIMA s.r.o. nevýhodné smlouvy.⁷⁶

Obžalovaný T.F. tímto jednáním porušil zákaz konkurence vyplývající z čl. IV jeho pracovní smlouvy se společností HORKAN KLIMA s.r.o. a z ustanovení § 75 odst. 1 zákoníku práce, kdy uzavřením těchto smluv znevýhodnil tuto společnost, která tak přišla o zisk z obchodů se svými stávajícími zákazníky.⁷⁷

⁷⁶ Spis zn. 40 T 4/2008

⁷⁷ Spis zn. 40 T 4/2008

7.3 Skutková zjištění

Obžalovaný T.F. působil ve společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. od roku 1996 jako obchodní ředitel a podle pracovní smlouvy nebyl oprávněn k jakékoliv výdělečné činnosti vedle svého zaměstnání bez předchozího písemného souhlasu zaměstnavatele. Jako zaměstnanec společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. měl na starosti agendu, která se týkala obchodování s chladírenskou gastrotechnikou, během níž si postupně vybudoval síť stálých odběratelů této techniky. Od roku 1992 byl obžalovaný současně oprávněn provozovat vlastní živnost na základě níž mohl podnikat v oblastech koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, realitní činnost a činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců. V roce 2005 obžalovaný T.F. následně ukončil svůj pracovní poměr ve společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. a začal sám podnikat ve stejné oblasti a se stejnými značkami chladírenské techniky jako tato společnost. Využil přitom kontaktů stejných dodavatelů společnosti HORKAN KLIMA s.r.o., které získal během svého působení v této společnosti. S poškozenými zákazníky P.P, T.H a jednatelem I.Z společností ACTIVE 99 s.r.o., obžalovaný obchodoval nejdříve jako podnikatel – fyzická osoba a následně jako jednatel společnosti Tomiledo s.r.o., kterou založil bezprostředně po odchodu ze společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. a od níž fakticky přebral zákazníky, přestože byl ještě v té době jejím zaměstnancem. Jeho kontakt se zákazníky probíhal tak, že ho oslovili buď telefonicky na jeho mobilní telefon nebo navštívili prostory, které používalo obchodní oddělení společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. Takto komunikoval i s poškozenými T.H, P.P a jednatelem I.Z jménem společnosti ACTIVE 99 s.r.o., které získával pro společnost HORKAN KLIMA s.r.o. a stejným způsobem s nimi následně sjednával i obchody vlastním jménem.⁷⁸

Jako důkazní materiály byly použity **výpovědi svědků** - jednatel J.K jménem poškozené společnosti HORKAN KLIMA s.r.o., svědek T.H, svědek P.P a dále jednatel I.Z jménem společnosti ACTIVE 99 s.r.o. Dalšími důkazními materiály byly **listinné materiály**, které tvořily především kupní smlouvy uzavřené s poškozenými zákazníky, vystavené faktury, výpis z veřejné části živnostenského rejstříku, výpis z obchodního rejstříku společnosti

⁷⁸ Spis zn. 40 T 4/2008

HORKAN KLIMA s.r.o. a pracovní smlouva, kterou obžalovaný uzavřel se společností HORKAN KLIMA s.r.o.⁷⁹

Z výše uvedených důkazů dospěl soud k závěru, že se obžalovaný T.F dopustil trestného činu zneužití informace v obchodním styku podle § 128 odst. 2 trestního zákona č. 140/1961 Sb. (platného a účinného v dané době).

7.4 Právní hodnocení

Právo na svobodné podnikání je ústavně zakotveno v Listině základních práv a svobod, která toto právo zaručuje každému jedinci bez ohledu na státní občanství, bydliště a další kritéria.⁸⁰ Co se týče zákonné úpravy je právo na podnikání zakotveno v zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, který vymezuje, že osoba je oprávněna podnikat na základě živnostenského oprávnění. Dále je právo na podnikání vymezeno na základě obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, na základě zvláštních předpisů stanovené pro zvláštní formy podnikání (bankovníctví, cenné papíry apod.) a na základě zvláštních zákonů o určitých profesích (advokáti, notáři, auditoři, lékaři apod.). Toto jsou základní prameny práva upravující problematiku práva na podnikání.

K tomuto případu je třeba zmínit i zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje v hlavě páté (trestné činy proti majetku) a v hlavě šesté (trestné činy hospodářské) všechny trestné činy související s podnikáním. Konkrétně v § 255 hlavy šesté se mluví o trestném činu zneužití informace a postavení v obchodním styku, který obdobně jako ustanovení § 128 předchozího platného trestního zákona vymezuje dvě samostatné skutkové podstaty postihující dvě rozdílná jednání.

Prvního jednání se podle § 128 trestního zákona dopustí ten, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch neoprávněně užije informace dosud nikoli veřejně přístupné, které získal z důvodu svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce a jejíž zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku, a uskuteční nebo dá

⁷⁹ Spis zn. 40 T 4/2008

⁸⁰ Klíma, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*, s. 1182

podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na organizovaném trhu cenných papírů nebo zboží.⁸¹

Tohoto jednání se tedy dopouští osoby, které mají v rámci svého zaměstnání přístup k důvěrným informacím, které zneužijí, čímž naruší rovné podmínky subjektů na trhu. Zveřejněním těchto důvěrných informací podstatně ovlivní rozhodování v obchodním styku, protože hospodářské subjekty by v případě znalosti těchto informací učinily nebo nečinily určitá závažná obchodní rozhodnutí. Pachatel tím, že užije neoprávněně informace, které nesmí používat ani sdělovat porušuje obchodní tajemství. Toto jednání je známé také pod anglickým názvem insider trading, což v překladu znamená obchodování zasvěcených - těch, kteří mají "informace zevnitř".

Druhého jednáním se podle § 128 trestního zákona dopustí ten, kdo jako pracovník, člen orgánu, společník, podnikatel nebo účastník na podnikání dvou nebo více podniků nebo organizací se stejným nebo podobným předmětem činnosti v témže úmyslu uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor jedné nebo více z nich.⁸²

Toto jednání není vázáno na míru důvěryhodnosti, jako tomu bylo v předchozím odstavci, ale vychází z toho, že pachatel má přístup ke zneužitelným informacím, proto, že působí ve dvou nebo více podnikatelských subjektech, které si mohou alespoň částečně konkurovat. Pachatel tak využívá konkurenční výhody plynoucí z jeho působení v těchto podnikatelských subjektech, kdy může na základě uzavřené smlouvy opatřit sobě nebo někomu jinému prospěch na úkor některé z těchto subjektů. Kdyby nepůsobil v těchto subjektech, neměl by přístup ke všem potřebným informacím, které jsou často velmi důvěrné a citlivé, a bez uvedeného konkurenčního postavení by tak nemohl uzavřením smlouvy ekonomicky či jinak zatížit jiný podnikatelský subjekt. Pachatel tímto jednáním neoprávněně přenáší podnikatelské riziko a případně ekonomickou ztrátu na jeden z podnikatelských subjektů, v nichž zároveň působí, čímž se dopouští porušení zákazu konkurence. Někdy se toto jednání označuje anglickým výrazem selftrading, což znamená obchodování ve svůj prospěch (na sebe).

⁸¹ § 128 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

⁸² § 128 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Jak vyplývá z výše uvedených a popsaných souvislostí případu, jednání obžalovaného T.F se neodehrálo na trhu s cennými papíry, tudíž byla aplikace § 128 odst. 1 trestního zákona vyloučena a dotyčný tak naplnil pouze znaky skutkové podstaty vymezené v § 128 odst. 2 trestního zákona.⁸³

7.5 Závěrečné stanovisko

V posuzované kauze vystupuje na jedné straně žalobce - společnost HORKAN KLIMA s.r.o. a na straně druhé obžalovaný podnikatel – fyzická osoba T.F. Oba tyto subjekty provozovaly na přelomu let 2005 - 2006 stejnou činnost, jejímž předmětem byla koupě chladírenské gastrotechniky za účelem jejího dalšího prodeje a prodeje tohoto zboží. Obžalovaný T.F měl živnostenské oprávnění na tuto podnikatelskou činnost od roku 1992, ale fakticky ji začal svým jménem provozovat až od listopadu roku 2005. Současně však působil od roku 1996 ve společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. jako obchodní ředitel. Pracovní poměr s touto společností rozvázal až k 31. 5. 2006. Všechny prodeje chladírenského zboží, které jsou předmětem trestního řízení, uskutečnil s poškozenými svým jménem jako podnikatel – fyzická osoba v době, kdy ještě působil ve společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. a prodával stejné zboží. Smlouvy o prodeji daného zboží byly tudíž uzavřeny na úkor společnosti HORKAN KLIMA s.r.o., protože kdyby obžalovaný nenabídl těmto zákazníkům, že jim požadované zboží sám dodá, objednali by si jej u společnosti HORKAN KLIMA s.r.o., jako tomu bylo již několikrát v minulosti. Obžalovaný T.F tyto zákazníky de facto převzal jmenované společnosti, čímž jednal na její úkor, a to v době, kdy byl jejím zaměstnancem. Zisk, kterého obchodními transakcemi dosáhl, by byl navíc ziskem společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. Tuto skutečnost nakonec připustil i sám obžalovaný T.F, který s těmito zákazníky opakovaně jednal v době, kdy byl zaměstnancem společnosti HORKAN KLIMA s.r.o. a dodával jim zboží jejím jménem. Motivem jeho jednání byla snaha získat pro sebe z daných obchodů příjem. Ten dosáhl částky 25 000 Kč po zdanění, který použil pro svou další podnikatelskou činnost.⁸⁴

⁸³ Spis zn. 40 T 4/2008

⁸⁴ Spis zn. 40 T 4/2008

Veškeré uvedené skutečnosti nasvědčovaly tomu, že se obžalovaný T.F. dopustil trestného činu **zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 128** odst. 2 trestního zákona. Právní argumentace, kterou zvolil obžalovaný na svou obhajobu je chybná. Obžalovaný argumentoval tím, že aby jeho jednání bylo jednáním úmyslným, musel by být úmysl „**použít informaci, která není dosud veřejně přístupná**“. Takovýto výklad nelze považovat za správný, neboť zde se nepopisuje subjektivní stránka (otázka zavinění), ale popisuje se zde stránka objektivní. K trestnosti jednání uvedeného v § 128 odst. 2 trestního zákona zcela postačuje, aby úmysl pachatele směřoval k opatření výhody či prospěchu. Součástí tohoto jednání – a podmínkou jeho trestnosti – není zneužití dosud veřejně nepřístupné informace.⁸⁵

Při úvazu o druhu a výši trestu vycházel soud z účelu trestu podle § 23 odst. 1 trestního zákona, a při ukládání trestu přihlédl podle § 31 odst. 1 trestního zákona ke stupni nebezpečnosti spáchaného trestného činu pro společnost, k popsáním okolnostem případu a k možnostem nápravy obžalovaného a k jeho poměrům.⁸⁶

K osobě obžalovaného nebyly zjištěny žádné negativní poznatky. V jeho prospěch soud zohlednil to, že napomohl k objasnění dané trestní věci. S ohledem na tyto skutečnosti mu soud uložil peněžitý trest ve výši 50 000 Kč. V případě, že by uložený peněžitý trest nebyl obžalovaným ve stanovené lhůtě vykonán, stanovil soud obžalovanému v souladu s § 54 odst. 3 trestního zákona náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců.⁸⁷

Poškozená společnost HORKAN KLIMA s.r.o. se připojila k trestnímu řízení se svým nárokem na náhradu ve výši 1 338 721, 85 Kč. V průběhu trestního řízení způsobená škoda vyčíslena nebyla, soud proto vyšel z toho, že sám obžalovaný uvedl, že jeho zisk z obchodů, které byly předmětem trestního stíhání, dosáhly částky 25 000 – 30 000 Kč po zdanění. Nárok na náhradu této škody soud tímto rozsudkem přiznal. Současně dodal, že k přesnému vyčíslení škody by bylo potřebné znalecky ocenit tržní hodnotu zboží, se kterým bylo obchodováno, a to by podstatně přesáhlo potřeby trestního stíhání a došlo by

⁸⁵ Spis zn. 40 T 4/2008

⁸⁶ Spis zn. 40 T 4/2008

⁸⁷ Spis zn. 40 T 4/2008

k jeho podstatnému protažení. Proto soud k němu nepřistoupil a poškozenou společnost odkázal ve věci náhrady škody na řízení v občanskoprávních věcech.⁸⁸

7.6 Osobní právní názor

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry je povinen soud přihlídnout k stupni nebezpečnosti pro společnost. Stupeň nebezpečnosti se určuje například podle způsobu provedení trestného činu, jeho následků, okolností, za kterých bývá spáchán, ale i osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou vedoucí ke spáchání zločinu. Současně zjišťuje možnost nápravy osoby pachatele. Že se jedná o trestný čin s nízkým stupněm společenské nebezpečnosti, dokazuje i soudem uložený peněžitý trest ve výši 50 000 Kč. I já se přikláním k názoru, že jednání obžalovaného T.F. bylo méně závažné, co se týče nebezpečnosti činu pro společnost a současně se domnívám, že vzhledem k výši způsobené škody nemohlo být toto jednání postižitelné ani jiným druhem trestu - trestem zákazu činnosti nebo trestem odnětí svobody. Trest zákazu činnosti totiž ukládají soudy zejména u trestných činů majetkového charakteru a u trestných činů spáchaných při řízení motorového vozidla, což se nevztahuje na jednání obžalovaného. Trest odnětí svobody dle mého názoru také nepřicházel v úvahu, protože jde o nejpřísnější trest, který se ukládá za nejzávažnější provinění a také tehdy pokud by ostatní druhy trestů nesplnily svůj účel. Uložený peněžitý trest ve výši 50 000 Kč je dokladem toho, že jednání obžalovaného bylo méně závažné. Podle tehdy platné právní úpravy mohl totiž soud uložit peněžitý trest ve výměře od 2 000 do 5 000 000 Kč. Pokud by se takového jednání dopustil od 1. ledna 2010, kdy nabyl účinnosti nový trestní zákoník, mohl by být trest uložen v denních sazbách 20 až 730 celých denních sazeb ve výši od 100 Kč do 50 000 Kč, což činí maximální peněžitý trest ve výši 36 500 000 Kč.

Argument, proč došlo ke vzniku tohoto nového modelu ukládání peněžitého trestu v denních sazbách má logické a rozumné vysvětlení. Zákon totiž soudcům ukládá, že v případě uložení peněžitého trestu mají postupovat s ohledem na charakter trestného činu, kdy pachateli určí počet denních sazeb v rozmezí 20 -730 a s ohledem na majetkové poměry pachatele stanoví výši sazby v rozmezí 100 Kč - 50 000 Kč. Výši sazby v rozmezí

⁸⁸ Spis zn. 40 T 4/2008

100 Kč tak dostane pachatel, který je méně solventní a naopak pachatel, který je movitější dostane 50 000 Kč. Tím pádem dochází k tomu, že podle tohoto nového modelu by měli být všichni pachatelé stejně postiženi za obdobný trestný čin.

8. Závěr

Diplomová práce si kladla za cíl v rámci zvoleného tématu charakterizovat podnikání, jakož i neoprávněné podnikání na základě aktuálních legislativních dokumentů a dále vymezit kontrolní instituce zabývající se dohledem nad podnikatelskou činností a uvést způsoby prevence proti deliktům v podnikání. V této práci byly vyzdvíženy a rozebrány nejdůležitější instituce dohlížející nad podnikatelskou činností - Nejvyšší kontrolní úřad, Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa, finanční úřady, živnostenské úřady, Policie ČR a Česká celní správa.

Všechny tyto instituce upravují příslušné zákony, které jsou v praxi poměrně úspěšně aplikovány. Pravomoci a činnost jednotlivých kontrolních institucí jsou v zákonech popsány přehledně a srozumitelně. V každém z nich lze najít organizační členění, sídlo, působnost kontrolní instituce a především jejich pravomoci. Zákony jsou srozumitelné jak pro odbornou veřejnost, tak i pro běžné občany, kteří se s nimi mohou seznámit v listinné nebo elektronické podobě. Studium jednotlivých zákonů nebyly zjištěny žádné nedostatky.

Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. účinný od 1. 1. 2010, přestože přinesl řadu pozitivních změn, jakou byl například i nový způsob ukládání peněžitého trestu v denních sazbách blíže uvedený v praktické části práce, zavedl i některé nové alternativní tresty, z nichž nejdiskutovanějším je trest domácího vězení.

Tento druh trestu je vnímán jako nepřipravený nejen z hlediska materiálního zabezpečení výkonu tohoto trestu z důvodu nedostatečných finančních prostředků, ale dále také z důvodu dosavadní neexistence elektronických náramků, s jejichž pomocí by bylo možné kontrolovat odsouzené. Tuto kontrolu prozatím vykonávají pracovníci Probační a mediační služby. Přestože soudci již několik trestů domácího vězení obžalovaným uložili, většinou se mu však stále vyhýbají a volí raději jiný druh trestu, protože nemají jistotu, zda bude tento trest skutečně a řádně vykonán a tudíž splní-li smysl a účel trestu.

I přes výše uvedený nedostatek v trestním zákoně č. 40/2009 Sb. je zřejmé, že tresty ukládané v souvislosti s podnikáním jsou dostatečné.

9. Seznam použitých zdrojů

Literatura

HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2010. 343 s. ISBN 978-80-7263-615-0.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. PRAHA: Nakladatelství Leges, 2010. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6

FOLTÝN, Leo. *Podnikání a trestní právo*. EKONOM. 1996, 33, s. IV - V. ISSN 1213-7693.

GERLOCH, Aleš a kol. *Ústavní systém České republiky*. Praha: PROSPEKTRUM, 2010. 568 s. ISBN 978-80-7175-106-9.

KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 1448 s. ISBN 978-80-7380-140-3.

KOBLIHA, Ivan a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*. Praha: Linde, 2006. 1568 s. ISBN 978-80-7201-564-1.

KUCHTA, Václav a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H.Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4

SRPOVÁ, Jitka a ŘEHOŘ, Václav. *Základy podnikání*. Praha: GRADA, 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník s komentářem*. 13. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010. 1469 s. ISBN 978-80-7400-354-7.

ŠVARC, Zbyněk a kol. *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 432 s. ISBN 978-80-7380-144-1.

Legislativa

Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 64/1986, o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1999 Sb., o Státní veterinární správě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Rozsudek jménem republiky, Spis zn. 40 T 4/2008 dostupný od JUDr. Alexandra Sotoláře

Internetové zdroje

Nejvyšší kontrolní úřad [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. NKÚ. Dostupné z WWW: <www.nku.cz>.

Česká obchodní inspekce [online]. 2011 [cit. 2011-02-05]. ČOI. Dostupné z WWW: <www.coi.cz>.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce [online]. 2011 [cit. 2011-02-04]. SZPI. Dostupné z WWW: <www.szpi.gov.cz>.

Státní veterinární správa České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-02-06]. SVSČR. Dostupné z WWW: <www.svscr.cz>.

Finanční úřady v regionech [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Finanční úřady. Dostupné z WWW: <www.financni-urad.info>.

Celní správa České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-03-16]. Celní správa ČR. Dostupné z WWW: <www.celnisprava.cz>.

Osobní rozhovory

Rozhovor s předsedou Městského soudu v Praze JUDr. Alexandrem Sotolářem. (únor 2011).

Tabulky

Tabulka 1: Druhy živností - rozdělení, s. 22

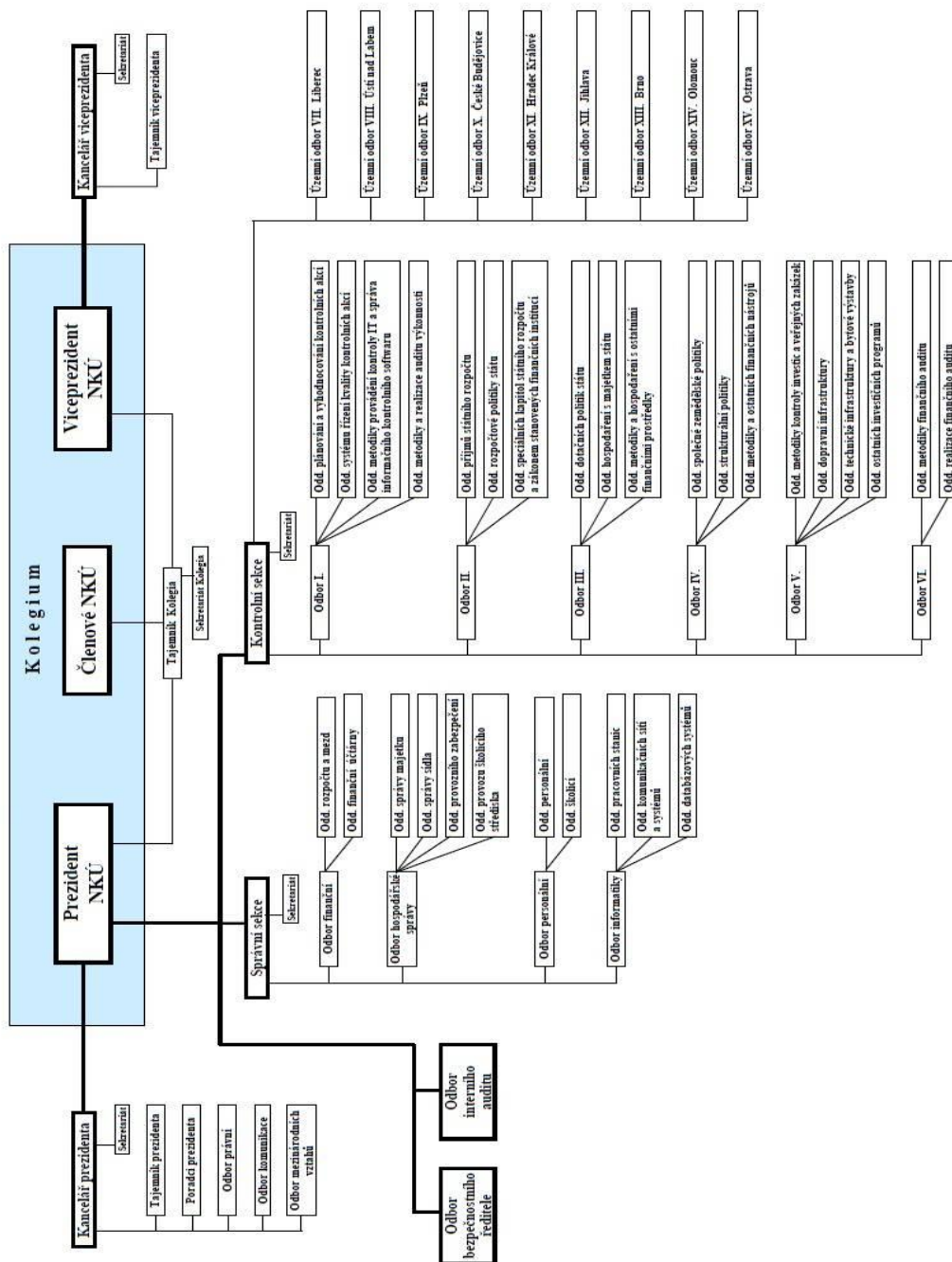
Tabulka 2: Výše pokut uložených za neoprávněné podnikání, s. 36

10. Přílohy

Příloha 1: Organizační schéma Nejvyššího kontrolního úřadu

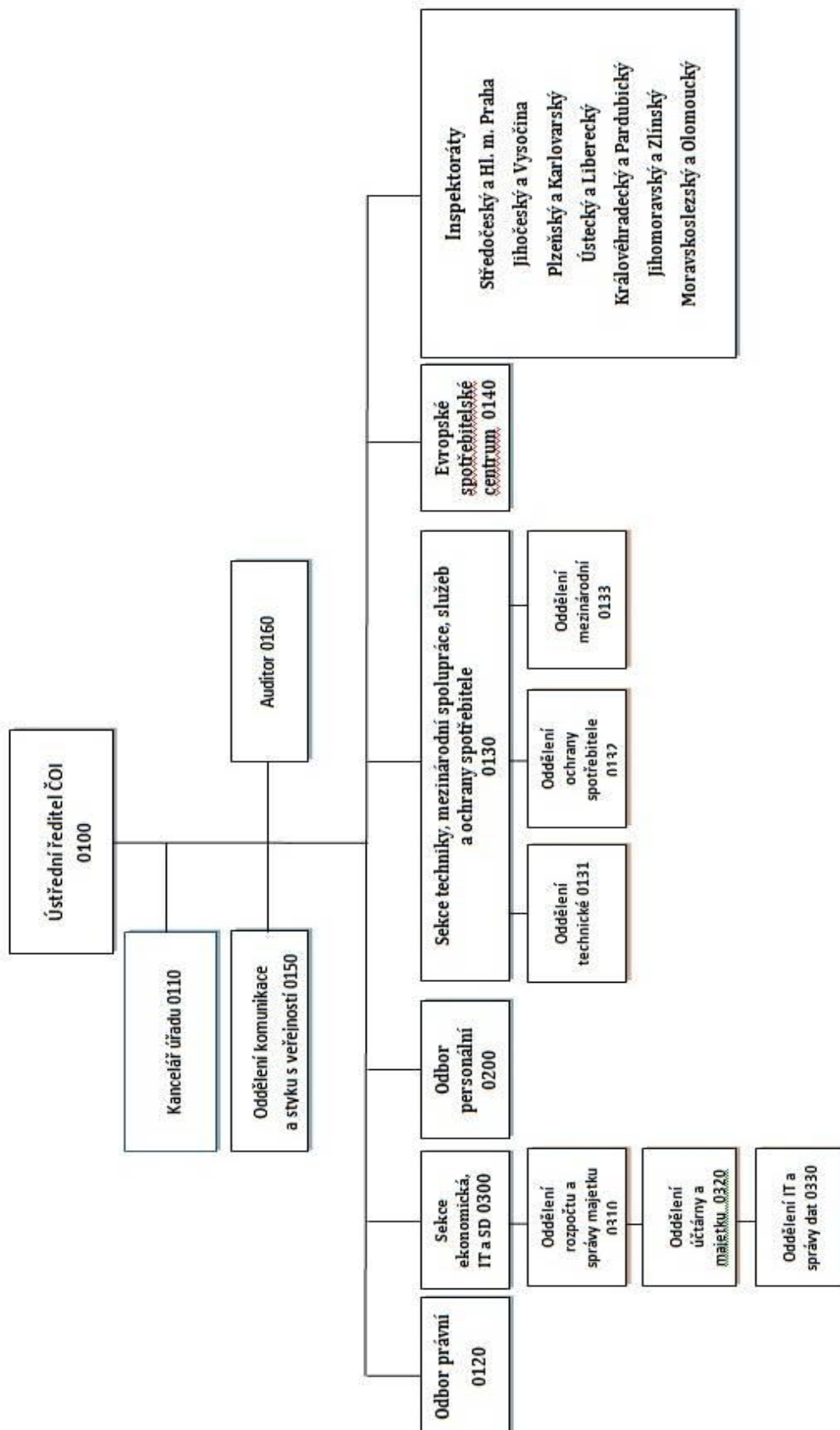
Stav k 15. 1. 2009

Organizační schéma NKÚ

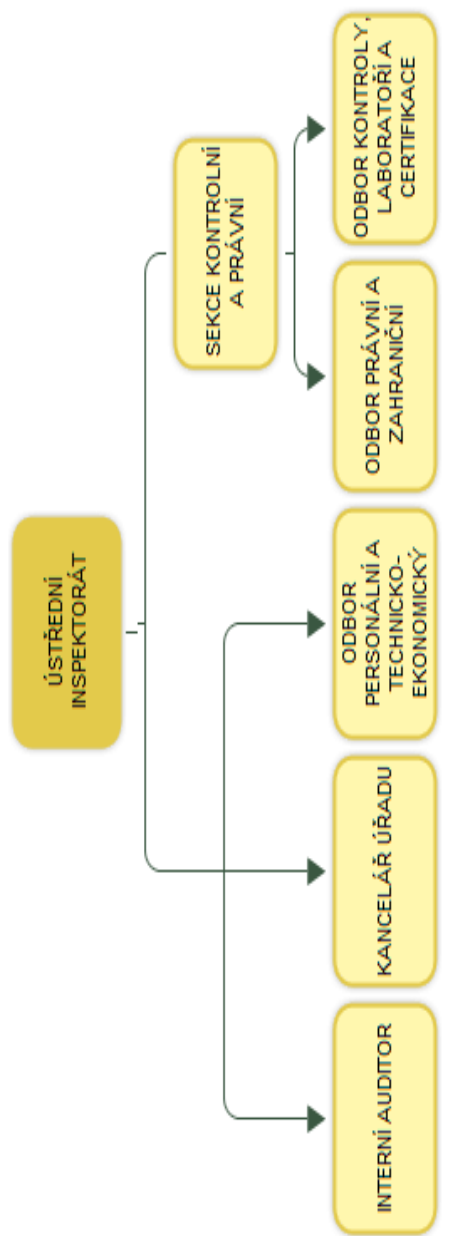
Zdroj: Oficiální webové stránky Nejvyššího kontrolního úřadu

Příloha 2: Organizační schéma České obchodní inspekce

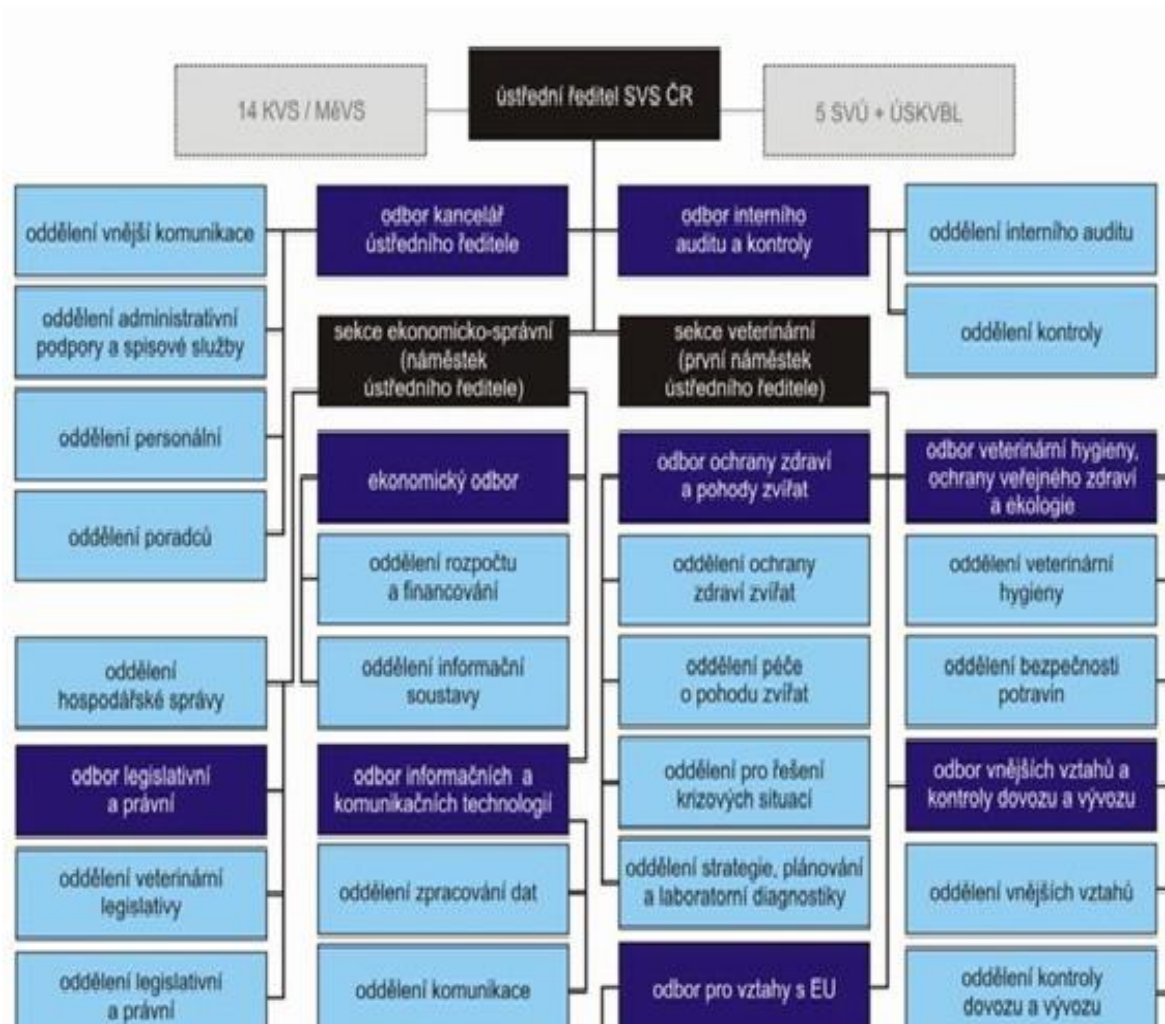
Zdroj: Oficiální webové stránky České obchodní inspekce

Příloha 3: Organizační schéma Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Zdroj: Oficiální webové stránky Státní zemědělské a potravinářské inspekce

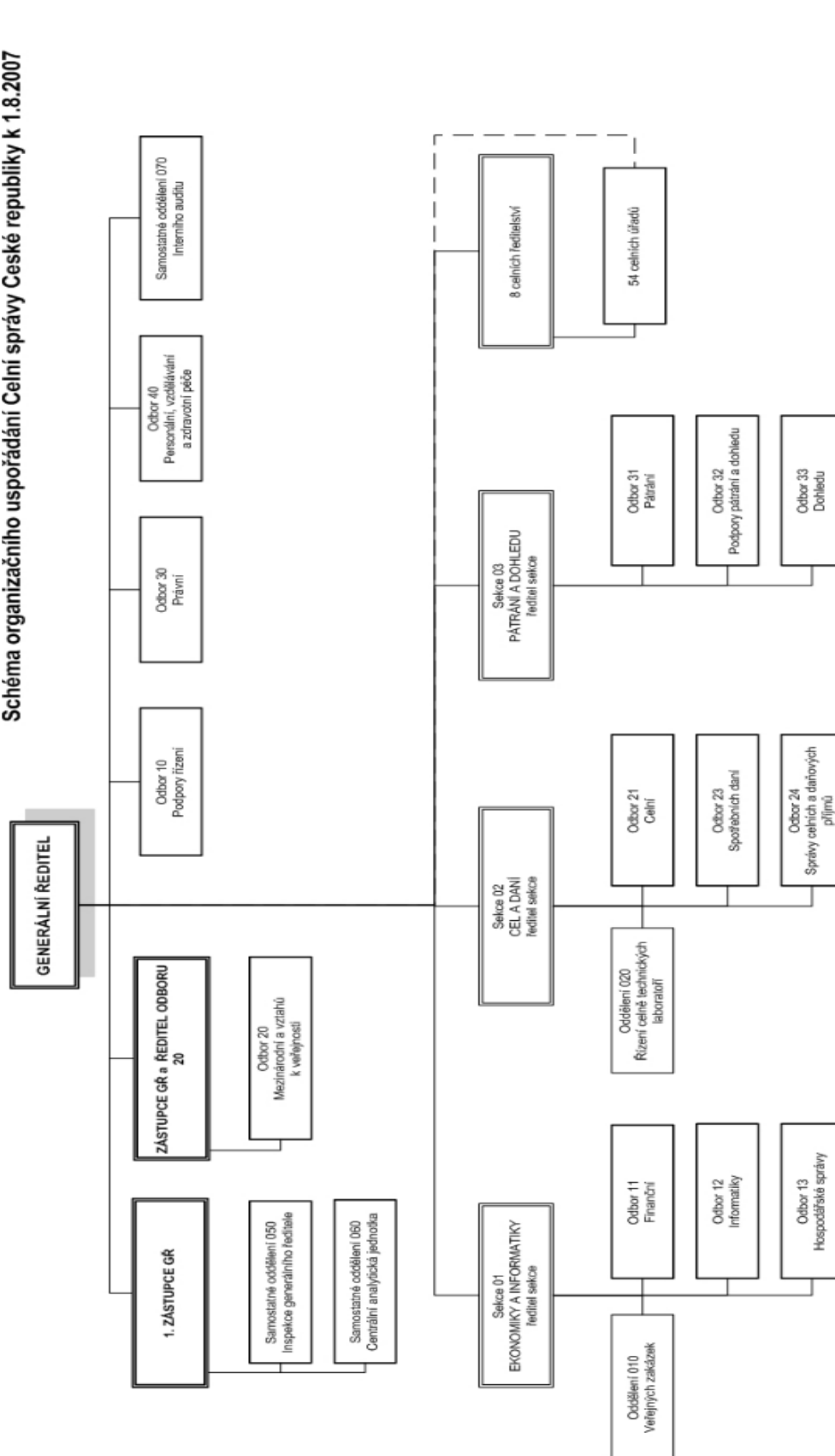
Příloha 4: Organizační struktura Státní veterinární správy

Zdroj: Oficiální webové stránky Státní veterinární správy ČR

Příloha 5: Organizační schéma České celní správy

Schéma organizačního uspořádání Celní správy České republiky k 1.8.2007

Zdroj: Oficiální webové stránky Celní správy České republiky